

Store investeringer
i det grønne skiftet

Sterk
jobbskaping

Største økonomiske
oppheving noen gang

Styrket lønnsomhet
og økt verdiskaping

Nye
eksportrekorder

INDEKS NORDLAND

Nummer 19 – Årgang 2022

En rapport om utviklingen gjennom 2021
og utsiktene for 2022

STYRINGSGRUPPEN

Lars Morten Lundbakk

Banksjef
DNB

Erlend Bullvåg

Prosjektleder
Handelshøgskolen
Nord universitet

Sissel Ovesen

Konstituert direktør
KPB

Liv Bente Kristoffersen

Leder styringsgruppen
Avdelingsleder
Innovasjon Norge
Nordland

Liv Rask Sørensen

Assisterende fylkesdirektør
Nordland fylkeskommune

Cathrine Stavnes

Fylkesdirektør
NAV Nordland

Daniel Bjarmann-Simonsen

Regiondirektør
NHO Nordland

Rita Lekang

Regiondirektør
LO Nordland

i

Indeks Nordland er basert på økonomiske nøkkeltall hentet fra Proff @Forvalt sin regnskapsdatabase og bearbeidet av Indeks Nordland: www.forvalt.no. Regnskapsdatabasen produseres og utvikles av Eniro ASA. Regnskapstall for bedrifter med forretningsadresse i Nordland er inkludert, fratrukket bedrifter innen bank/finans og rene forvaltningsbedrifter. Filialers andel av morselskapet er beregnet som pro rata andel av sysselsetting i underavdelingen. Verdiskaping er beregnet som bedriftenes lønnsutgifter + EBITDA.

Statistikk for eksport, sysselsetting, jobbskaping, arbeidsledighet, lønnsutvikling og befolkning er hentet fra SSB og er bearbeidet av Indeks Nordland. Panda er brukt i forbindelse med demografiske analyser. Prognoser for utviklingen i 2022 er gjort på basis av løpende optelling av utviklingen i 2021. Andre kilder som er benyttet er: IMDi, Miljødirektoratet og Norgeshelsa. Prognoser er merket med*.

VELKOMMEN TIL NORDLAND

Næringslivet i Nordland har levert rekordresultater og -vekst. Nå er vi inne i tidenes taktskifte hvor aktiviteten skal løftes ytterligere gjennom en rekke investeringer i nye energiformer og grønn teknologi. Nordland er klar for å ta en viktig rolle i den grønne omstillingen.

Partnerskapet bak Indeks Nordland ønsker etableringene velkommen til Norges mest pulserende fylke. Tallene til Indeks Nordland viser at det er lurt å etablere bedrifter her - bedriftene i Nordland vokser raskere enn i andre deler av landet.

Samtidig som vi ønsker disse etableringene velkommen, vil vi uttrykke klart våre forventninger: Det må legges til rette for størst mulige ringvirkninger, både i investerings- og driftsfase. Industriaktørene må identifisere innkjøp som kan gjennomføres lokalt og regionalt. Likt som det i dag gjøres når petroleumssektoren gjennomfører investeringer i landsdelen. Nordland har leverandørindustri og kompetansemiljø som er profesjonalisert gjennom leveranser til krevende kunder som blant annet petroleum, kraftførelende industri og sjømatsektoren. Bruk disse.

Etableringene må ikke fjernstyres. Bedrifter med tilstedeværende ledelse fatter bedre beslutninger. Vi oppfordrer til at flest mulig av lederstillingene besettes lokalt. Forsknings- og utviklingsavdelinger må også legges til fylket. Dette har vært en viktig suksessfaktor

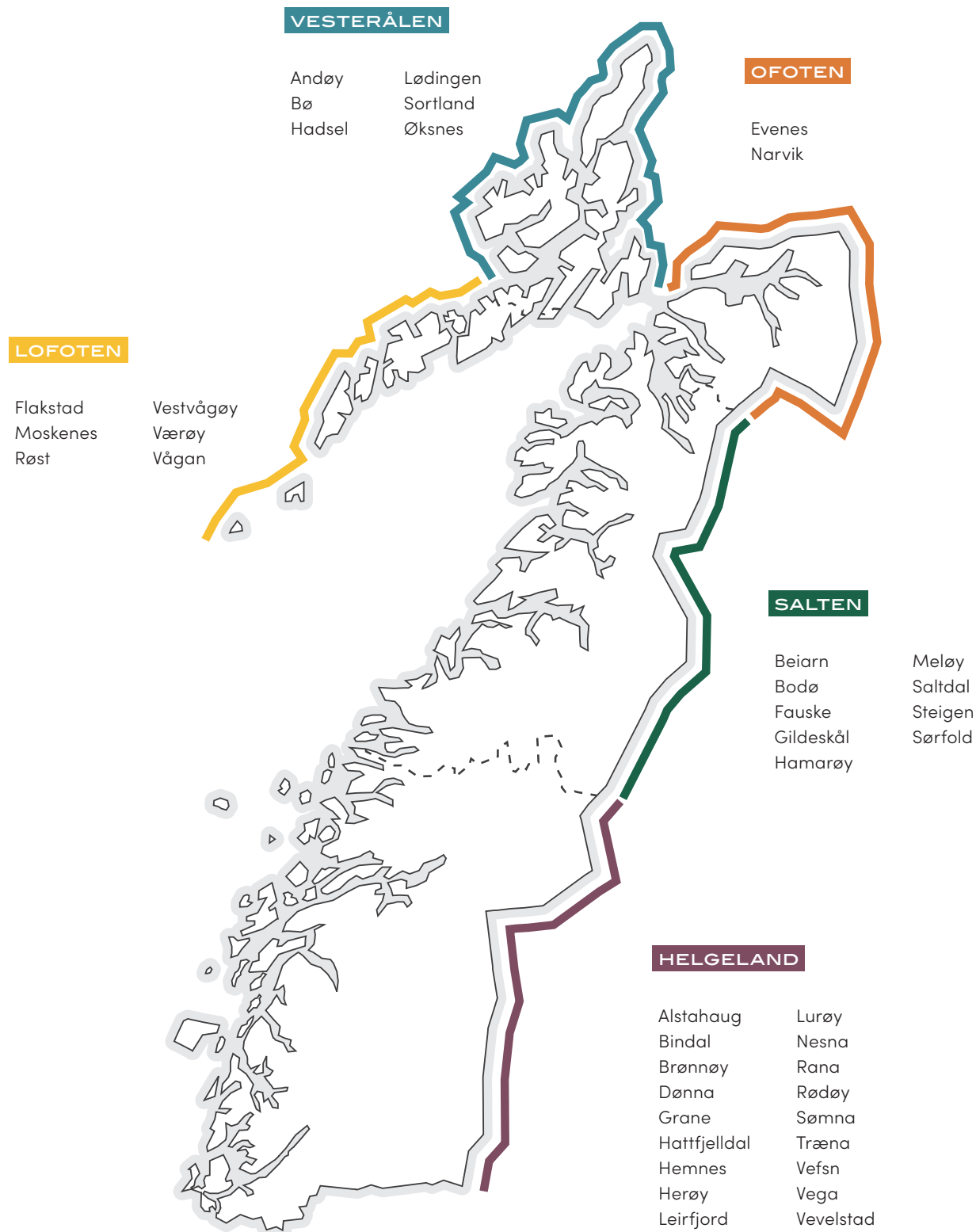
for mange av industrigigantene som Nordland er vertskap for. Det er svært mange med forskningskompetanse som kunne ha tenkt seg å flytte til Nordland dersom disse arbeidsplassene kommer.

Utdanningsinstitusjonene i fylket må også tilpasse seg et næringsliv i endring. Her er det viktig at industriaktørene spiller inn sine behov, er aktive og bidrar med forelesere, og finansierer stipendiater og forskning.

Unge voksne må se til Nordland dersom de ønsker en karriere i et næringsliv for fremtiden og der du kan bidra til grønn omstilling. Det er her mange av de mest spennende jobbmulighetene vil komme. Vi trenger mange tusen arbeidstakere i årene som kommer, og kompetansen skal rekrutteres lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Som Bodø/Glimt skal vi sammen bygge et lag som holder verdensklasse – med fokus på bærekraft.

Styringsgruppen Indeks Nordland

REGIONENE I NORDLAND

HVORDAN BRUKE INDEKS NORDLAND

Indeks Nordland sammenligner utviklingen i fylket og dets regioner med Norge. Rapporten er lagt opp slik at hovedpoengene først er oppsummert i faktaboksene på neste side, for så å utdypes i de påfølgende kapitlene. I alle kapitler kan man sammenligne utviklingen mellom sektorer og regioner.

Du kan bruke Indeks Nordland til å:

- Få innsikt i hvordan fylket presterer og hvor Nordland er på vei
- Inspirere til stolthet og debatt
- Gi kunnskap om Nordland utenfor fylket
- Identifisere muligheter og utfordringer
- Lage målsettinger for egen bedrift

Indikatorene presenterer tallstørrelser eller indekser der utvikling sammenlignes med et fast tidspunkt. Tallene er sammenlignbare på tvers av fylker, overordnede bransjer og regioner.

På Indeks-nordland.no kan du lage dine egne figurer. Vi har benyttet Microsoft Power BI til å visualisere en del tunge datasett. Visualiseringene er interaktive, slik at leseren selv kan filtrere ut de dataene som er relevante.

INNHOOLD

01 – Status og utvikling

Tidens taktskifte, men krigen i Ukraina skaper uro
Side 8

02 – Befolkningsutvikling

Innbyggertapet flater ut
Side 14

03 – Arbeidsmarked

Sterk jobbskaping
Side 20

04 – Omsetning

Største økonomiske opphenting noen gang for Nordlandsbedriftene
Side 28

05 – Eksport

Eksportrekord for Nordland
Side 34

06 – Lønnsomhet

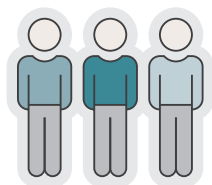
Styrket lønnsomheten og økte verdiskapingen
Side 36

07 – Bærekraft

Økonomisk bærekraft
Side 42

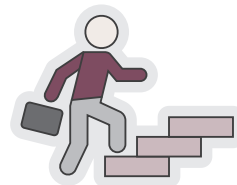
08 – Utsiktene

Rigget for mer vekst
Side 53

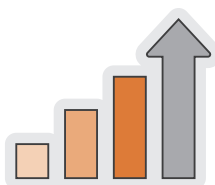
BEFOLKNING

- Totalt 240.190 personer i Nordland
- Nedgang på 155 fra 2020
- 1.100 færre unge i alderen 20–29 år
- 9 av 41 kommuner med vekst i befolkningen
- 71 prosent av innbyggerne bor i sentrumskommuner

ARBEIDSMARKED

- Totalt 117.991 sysselsatte i Nordland
- 1.981 nye jobber i 2021
- 1,7 prosent helt ledige
- Kvinnelig jobbskaping 1.154
- Mannlig jobbskaping 827

OMSETNING

- Vekst på 10,6 prosent i 2021
- 201 milliarder kroner for Nordlandsbedriftene
- 61,7 milliarder kroner for underavdelingene
- Sterk oppgang i alle sektorer

LØNNSOMHET OG VERDISKAPING

- Driftsresultat på 20,1 milliarder kroner
- Verdiskaping på 61,8 milliarder kroner
- Driftsmargin på 10 prosent
- Sjømatsektoren mest lønnsom med 6,8 milliarder kroner i driftsresultat

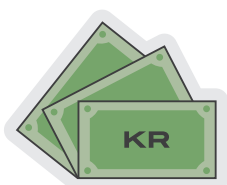
EKSPORT

- 38,4 milliarder kroner i eksportverdi fra Nordland
- Opp 28,5 prosent sammenlignet med landssnitt på 22 prosent
- 20 milliarder i sjømateksport
- 15 milliarder i eksport av metaller og kjemi

BÆREKRAFT

- 68,9 prosent i yrkesaktiv alder
- 2.000 nye bedrifter
- 10 prosent med lavinntekt
- Klimagassutslipp ned 6 prosent
- Snittforbruk på 8.900 kWh per innbygger i elektrisk strøm

INVESTERINGER I NORDLAND

- 20,3 milliarder kroner i investeringer
- Vindmøller
- Hydrogen, batteri, nye energiformer
- Flyplassutbygginger
- Sjømat

UTSIKTENE

- Vekst i eksportverdi på 4 prosent
- Vekst i bedriftenes omsetning på 5,9 prosent
- Økte priser og høy kapasitetsutnyttelse
- Lønnsoppgjør på 3,5 prosent

TIDENES TAKTSKIFTE, MEN KRIGEN I UKRAINA SKAPER URO

Nordland opplever nå et taktskifte vi aldri har vært vitne til. Et omfattende grønt skifte gir fremvekst av et nytt grønnere næringsliv og nye prosjekter. Innhenting etter pandemien går for fullt, med stor aktivitet i næringslivet, høy eksport og sysselsettningsnivået er høyere enn før pandemien.

De gode nyheter på vår hjemmebane overskygges helt av den brutale krigen mot Ukraina. En helt uakseptabel invasjon og ødeleggelse som vi alle fordømmer. Ukraina-krisen vil prege oss i lang tid fremover. Ukrainas mot og vilje til motstand imponerer. Ukraina trenger hjelp. Vi oppfordrer alle bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner til å bidra til de humanitære organisasjonene med det de ber om. Nordland har bedrifter innen fiskeindustrien, reiseliv, skipsteknologi, forskning og tjenester til havbrukssektoren som rammes direkte av sanksjonene mot Russland. Så lenge internasjonal økonomi unngår en for sterk energikrise og medfølgende resesjon, vil effektene av krigen være moderate for næringslivet. På samme tid må Nordlandssamfunnet raskt forberede seg på å ta imot flyktninger fra Ukraina.

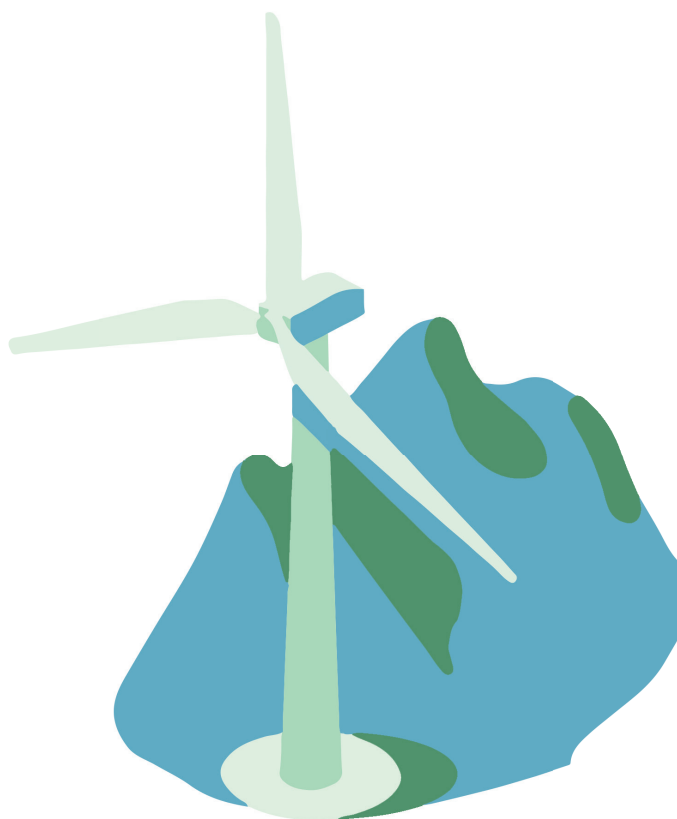
Nordland er i ferd med å riste av seg pandemien. Temperaturen i arbeidsmarkedet stiger, svært mange rekrutteres og aldri før har det vært like mange sysselsatte i fylket. Sysselsettingen økte i alle regionene i 2021, og den største veksten kom i Salten. Ledigheten er blant de laveste i Norge med 1,7 prosent per februar. Utsiktene for arbeidsmarkedet er gode i 2022, siden mange nye prosjekter skal rekruttere til nye og svært attraktive jobber for en grønnere fremtid.

Sterk sysselsettningsvekst har bremsset takten i befolkningsnedgangen. Vi er 240.190 innbyggere i Nordland, bare 155 færre i løpet av 2021. Det er godt nytt for svært mange samfunn i Nordland.

I pandemien har vi sett et nytt fenomen, med arbeidstakere som velger å flytte hjem igjen fra andre fylker for å jobbe fra hjemmekontor og i lokale bedrifter. De mange store prosjektene i fylket som nå er i fremmarsj, bidrar også til bedre utvikling i folketallet. Befolkningsnedgang er fortsatt hovedbildet for utviklingen i Nord-Norge. Ingen av regionene i landsdelen er i nærheten av veksten i befolkning vi ser i resten av landet. Likevel, vi er optimister og ventet at 2022 skal gi pluss i folketallet.

Årsaken til veksten i sysselsetting og bedring i befolkningsutviklingen er tidenes økonomiske opphenting for Nordlands-bedriftene. Omsetningen vokste med 10,6 prosent og passerte 201 milliarder kroner. Drivkreftene er økte priser for eksport av metaller, kunstgjødsel, laks og annen sjømat. Vårt konsum av tjenester øker og investeringene i det grønne skiftet akselerer kraftig. Det gir økt sysselsetting, og utsiktene for 2022 tilsier videre god vekst. Utsiktene er allikevel nedgradert og forsiktige som følge av potensialet krigshandlingene i Ukraina har for tilbakeslag i verdensøkonomien. Bedriftene varsler om begrensninger for videre vekst som følge av tiltakende knapphet på kapasitet, komponenter og arbeidskraft. Så langt har store deler av næringslivet kommet styrket ut av pandemien, og bedre enn snittet for fastlands-Norge.

Høyere aktivitet gir økt lønnsomhet. I 2021 var bedriftenes driftsoverskudd hele 20,1 milliarder kroner av en omsetning på 201 milliarder kroner, og verdiskapingen var 61,8 milliarder kroner. Det

VINDMØLLER I MOSJØEN

ga en driftsmargin på 10 prosent i 2021, godt over snittet i Norge på 6,5 prosent. Innovasjon under pandemien og ettertraktet laks, metall og økende tjenesteetterspørsel innenlands driver utviklingen. Sjømat var fylkets mest lønnsomme sektor også i 2021. Varehandelen hadde et rekordår i 2021, men utviklingen svekkes i 2022. Fortsatt var utviklingen svak for kultursektoren, deler av det opplevelsesbaserte reiselivet og personlig tjenesteyting hadde lavere aktivitet enn før pandemien.

Indeks Nordland spør hvert år hvor bærekraftig Nordland er i forhold til vårt klimaavtrykk, våre sosiale levekår og økonomiske utvikling. Det er fortsatt slik at Nordland kommer dårligere ut enn Norge på bærekraftig utvikling. Det er bare mindre endringer i verdiene på indikatorene fra forrige måling for ett år siden. Dette er urovekkende når vi ligger langt bak både i forhold til miljømessig og økonomisk bærekraft. Nordland er svak på mil-

jømessig, fordi vi har mange store punktutslipp, og er relativt få innbyggere. Industrien tar nå dette svært alvorlig og satser stort på karbonnøytralitet mot 2050. For sosial bærekraft ligger vi over landsgjennomsnittet, men svak befolkningsutvikling og redusert andel i arbeidsstyrken drar ned.

2022 er et år der Nordland for alvor preges av at den grønne transformasjonen tar tak i oss, og skaper nye store muligheter. Velkommen er batteriproduksjon, produksjon av nye energibærere som hydrogen, syntetisk drivstoff og ammoniakk, romfart, lakseproduksjon på land, nye veier, nye flyplasser, og ikke minst mange nye Nordlendinger vil finne veien hit i 2022. I alle næringer søkes det nå etter ny kompetanse, metoder for lavere utslipp, nye markedsmodeller og styrket internasjonal konkurransevne. Til det kreves det kunnskap, et viktig budskap til de unge på vei inn i utdanningsløp. Det er i Nordland det skjer de neste årene.

Regionmesterskapet

Indeks Nordland sammenligner utviklingen i Nordlands regioner og rangerer dem i forhold til utviklingen de har hatt. Kriteriene er: regionens vekst i omsetning (prosent) de siste 2 år, regionens driftsmargin siste 2 år, regionens verdiskaping per omsatt krone siste 2 år, vekst i sysselsetting siste 3 år i prosent, vekst i befolkning siste 5 år, og vekst i unge personer (under 30 år) siste 2 år. Regionene rangeres fra 1 til 5 på hver indikator, der 1 gis til regionen med best utvikling og 5 til regionen med svakest utvikling. Regionen med lavest poengsum er best i Nordland. Tall i parentes er rangering i 2020.

Region og rang	Vekst i omsetning siste 2 år	Driftsmargin siste 2 år	Verdiskaping per omsatt krone siste 2 år	Vekst i sysselsetting siste 3 år	Befolkningsvekst siste 5 år	Vekst unge voksne siste 2 år
1 (1) Salten	2 (2)	3 (3)	2 (1)	1 (2)	1 (1)	2 (2)
2 (3) Helgeland	3 (5)	1 (2)	1 (2)	4 (3)	4 (3)	4 (4)
3 (2) Vesterålen	4 (4)	4 (4)	4 (5)	2 (2)	3 (3)	3 (1)
4 (4) Ofoten	1 (1)	2 (1)	3 (3)	5 (5)	5 (5)	5 (5)
5 (3) Lofoten	5 (1)	5 (5)	5 (4)	3 (4)	2 (2)	1 (3)

Tall i parentes= Rangering i forrige Indeks Nordland

Salten

Salten hadde også i 2021 den beste utviklingen av regionene. Mens utviklingen i næringslivet lå midt på treet, hadde regionen den beste utviklingen i sysselsetting, folketall og var nest best i vekst av unge voksne. Mens regionen hadde en moderat befolkningsvekst totalt sett, så falt antallet unge voksne også i Salten. Fallet var nest minst i Nordland bak Lofoten (alle har hatt fall, Lofoten minst).

Helgeland

Helgeland tar et steg oppover og havner på andre plass. Helgeland sitt næringsliv har vokst midt på treet totalt, men var best på både lønnsomhet og verdiskaping blant regionene. Dette er mye takket være eksportbedriftene i regionen. Det som gjør at Helgeland ikke gikk til topps var utviklingen i sysselsetting og befolkning. Regionen var på fjerdeplass i vekst i sysselsetting, på fjerdeplass i befolkningsutvikling med netto nedgang, og hadde den nest svakest utviklingen i antallet unge voksne. Mange nye prosjekter på Helgeland er derfor kjærkommet for samfunnsutviklingen.

Vesterålen

Vesterålen falt tilbake en plass til tredje plass. Næringslivets vekst, lønnsomhet og verdiskapingsnivå var nest svakest i Nordland. Det var tegn til forbedring utover i 2021, som ventes å slå ut i 2022-tallene siden sjømatsektoren og entreprenør-

næringen rapporterer om bedre utsikter for 2022. Vesterålen hadde den nest beste jobbskapingen av regionene, og har som i fjor den tredje beste befolkningsutviklingen, mens farten i tap av unge voksne igjen øker og gir en tredje plass.

Ofoten

Ofoten hadde i sum den nest svakest utviklingen i Nordland totalt sett. Regionen kommer på fjerdeplass av 5 regioner i årets rangering. Ofoten har god utvikling i næringslivet med høy vekst, god lønnsomhet, og det nest høyeste verdiskapingsnivået. Årsaken til fjerdeplassen var at veksten i sysselsetting, folketall og unge voksne var svakest av regionene i likhet med i fjor. Regionen har nå en rekke spennende prosjekter på gang, og sammen med effektene av utviklingen av Evenes ventes det en vekst i 2022 i folketall og sysselsetting.

Lofoten

Lofoten får femteplassen som svakest region i denne utgaven av Indeks Nordland. I løpet av de siste 4 årene har dermed regionen gått fra sterkest utvikling i Nordland, til svakest utvikling av regionene. Utviklingen forklares av at regionens næringsliv har fått tilbakeslag som følge av redusert reiselivsaktivitet under pandemien, og har mindre effekt av eksportveksten Nordland opplever enn Helgeland og Salten. Det er bedre nyheter å finne i jobbskaping og folketallsutvikling. Innhenting etter pan-

demien har etter hvert kommet i gang for reiselivet, og regionen klatter til den tredje beste utviklingen i sysselsetting. Lofoten hadde den nest beste befolkningsutviklingen i Nordland bak Salten, og tok to steg opp til den beste utviklingen i unge voksne foran Salten. Lofotens attraktivitet for unge fortsetter og det ventes en økt aktivitet i næringslivet i 2022.

Indeks Nordland har laget den desidert største databasen over alt som skjer i Nordland

Den er lett tilgjengelig, og uten spesialkompetanse kan alle finne ut mer om sin kommune, sin region, et tema du lurer på eller om vi er blitt mer bærekraftige eller sprekere siste året. Gå til vår nettside, IndeksNordland.no, og lag dine egne figurer. Da åpnes en ny verden for dere som vil lære mer om Nordland. På få minutter kan du finne svar på alt fra trenden i befolkningsutvikling, sysselsettingsutvikling i en region, økonomisk bærekraft, klimabelasting, utdanningsnivå eller hvor laksen lages og fisken landes. Her er det bare å trykke i vei. Også lærere i ungdomsskole og videregående skole kan gi elevene lærerike utfordringer og innsikt i egen region. Lag dine egne visualiseringer. Gå til vår nettside, velg visualiseringer og trykk i vei til du finner ditt svar. Vi gleder oss til at du tar i bruk alle mulighetene datamaterialet gir.

Foto: Karoline OA Pettersen

KOMMUNEØKONOMI 2021

Vi har rangert kommunene i Nordland i tre kategorier, god, middels og svak økonomi, basert på en rekke indikatorer for økonomisk robusthet og tilstand i hver enkelt kommune. Tabellen under er basert på tall rapportert inn for 2020.

I 2020 var 20 prosent av kommunene i den grønne kategorien «god» økonomi, mot 18 prosent i 2019. Andelen i gul kategori med «middels» økonomisk prestasjon i 2020 var 24 prosent, noe lavere enn i 2019, da andelen var 30 prosent. Den røde kategorien med "svak" økonomi har vokst i løpet av 2020, en økning på 4 prosent.

Pandemien har ført til at flere kommuner har havnet i kategorien med svak økonomi. For 2020 er bildet at 56 prosent av kommunene har svak økonomi ifølge de samme kriteriene.

Det er klar sammenheng mellom kommunestørrelse og økonomisk prestasjon, og de små kommunene med store kostnader per innbygger har vært særlig sårbare i møtet med pandemien. Selv om færre kommuner har fallende folketall i 2021, er den desi-

i

Kommunene vurderes ut fra kriterier som; Hvor sunn kommuneøkonomien er, i hvilken grad gjeld tynger kommunens økonomi, hvor eksponert kommunen er for renteendringer, hvor likvid kommunen er, regnskapsmessig resultat og økonomisk buffer i disposisjonsfond. I tillegg har kommunene også blitt vurdert ut fra netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kroner per innbygger. For hver indikator er kommunene gitt en score fra -3 til + 3. I tillegg er det gjennomført en korrigeringsfaktor etter hvor store kraftinntekter kommunene har, og hvor store rammetilskudd de får fra staten. Prosentvis andel av totalbefolkningen i de enkelte kommunene som er i yrkesaktiv alder (20–69 år) er også hensyntatt.

Vi presiserer at oversikten ikke sier noe om kvaliteten på tjenestene kommunen leverer til sine innbyggere. For ytterligere informasjon om hver enkelt kommunes økonomi vises det til innrapporterte tall i KOSTRA.

GOD

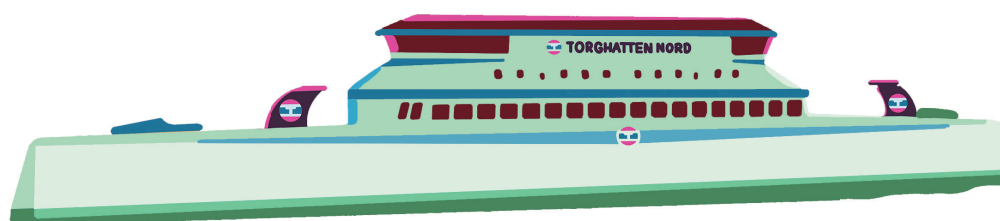
Bodø (-), Brønnøy (↑), Lurøy (Opp), Rana (-), Røst (↑), Sortland (-), Vefsn (↑), Øksnes (↑)

MIDDELS

Alstahaug (↓), Bø (↑), Hattfjelldal (↓), Hemnes (↑), Herøy (↑), Leirfjord (-), Meløy (↑), Rødøy (↑), Vevelstad (-), Værøy (↑)

SVAK

Andøy (↓), Beiarn (-), Bindal (-), Dønna (-), Evenes (↓), Fauske* (-), Flakstad (↓), Gildeskål (↓), Grane (-), Hadsel (-), Hamarøy* (-), Lødingen* (-), Moskenes* (-), Narvik (↓), Nesna* (-), Saltdal* (-), Steigen (-), Sømna (-), Sørfold (-), Træna* (↓), Vega (-), Vågan (↓), Vestvågøy (↓)

NYE HYDROGENFERGER

dert største utfordringen for økonomien til kommunene i Nordland lave innbyggertall. Et av unntakene fra den negative befolkningsstatistikken er Bodø kommune, som også i 2021 har hatt folkevekst.

Bodø gjør det samlet sett godt på indikatorene, men den høye gjeldsgraden trekker ned. Fauske, Vågan og Hadsel er også eksempler på kommuner som har høy langsiktig gjeld som tynger økonomien. Dette trekker ned kommunenes samlede økonomiske prestasjon og robusthet.

Flere kommuner enn tidligere har skiftet kategori. Hele elleve kommuner har gått opp en kategori, mens like mange har gått motsatt vei. Den mest negative endringen har vært i økonomien til Træna, Nesna og Vågan, som har beveget seg to kategorier ned, fra god til svak.

Nordland er, som følge av mange kommuner med svak økonomi, det fylket som har flest kommuner på Robek-lista. Fire av fylkets kommuner har balanseregnskap som viser et oppsamlet merforbruk større enn tre prosent av driftsinntektene. Tre av kommunene har et merforbruk som de planlegger å bruke mer enn to år på å dekke inn etter at det oppsto.

I forrige rapport var det Fauske, Hamarøy og Moskenes som var registrert i Robek, men siden da er det fire nye kommuner i Nordland som er med på lista. Disse er Nesna, Saltdal, Træna og Lødingen. Nordland fylke har dermed dobbelt så mange kommuner på Robek-lista som noe annet fylke i landet, og en tredjedel av alle kommuner på lista nasjonalt, er fra Nordland.

Av kommunene med god økonomi har Rana, Sortland og Øksnes best score blant alle fylkets kommuner. Disse har blant annet til felles at de har relativt lave netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kroner per innbygger. De mottar også lavt rammetilskudd i kroner per innbygger i forhold til andre kommuner i fylket. De har en relativt høy andel av befolkningen i disse kommunene i yrkesaktiv alder. Ikke minst har samtlige av disse sterk buffer i form av disposisjonsfond i forhold til bruttoinntekt. Koronapandemien, som har röknet ved de fleste kommunenes drift, kan sies å illustrere at dette er et særlig viktig suksesskriterium for en langsiktig og robust forvaltning som ivaretar den økonomiske handleevnen og regionens utvikling over tid.

INNBYGGERTAPET FLATER UT

Ved inngangen til 2022 var det registrert 240.190 innbyggere i Nordland, et lite fall fra året før med 155 færre personer. Befolkningsutviklingen går fortsatt i feil retning, men for Nordland sett under ett har nedgangen flatet noe ut. Gjennom koronapandemien har man sett en tendens til at flere har valgt å flytte hjem igjen fra andre fylker, og de mange store prosjektene i fylket som nå er i fremmarsj kan bidra til å snu trenden til en positiv befolkningsutvikling.

Utviklingen for de nordligste fylkene har de siste 10 årene fulgt hverandre i stor grad. Den relative veksten, og nedgangen de tre siste årene har vært høyere for Troms og Finnmark enn for Nordland. Total nedgang i befolkningen i Nord-Norge var rett i underkant av 1.000 personer i 2021. Fra 2013 til 2022 hadde Nordland en befolkningsvekst på skarve 0,2 prosent, mens Troms og Finnmark hadde en større vekst på 3,6 prosent. Likevel holder ingen av de nordnorske fylkene tritt med landsveksten som i samme periode var på 7,5 prosent. Nord-Norges befolkning krymper i forhold til Norges totale befolkning, noe som kan ha stor betydning for landsdelens fremtidige utvikling.

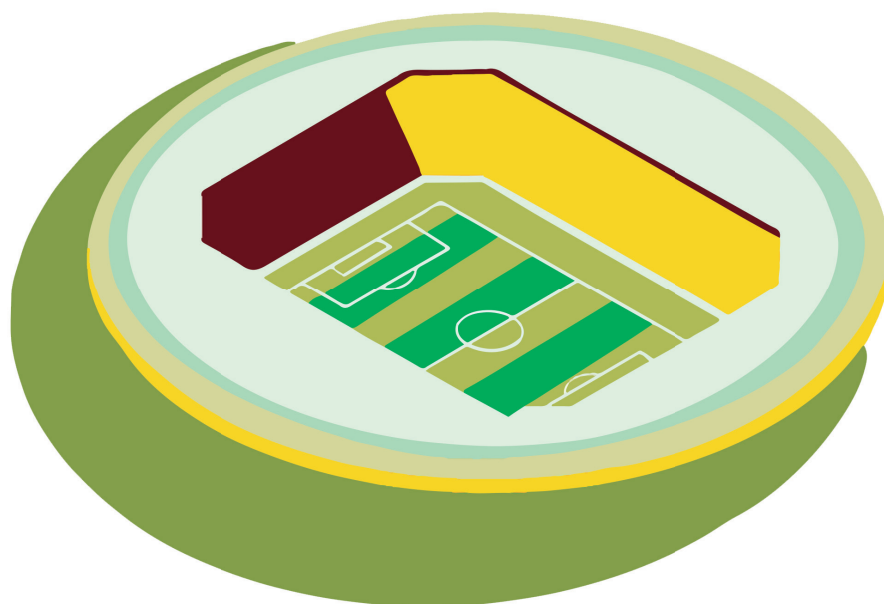
Sentraliseringen øker

Størsteparten, om lag 71 prosent, av innbyggerne i Nordland bor i sentrumskommuner. Både i Ofoten og Lofoten bor de aller fleste innbyggerne i sentrumskommuner, med andeler på henholdsvis 94 og 86 prosent. I Salten bor 75 prosent av innbyggerne i sentrumskommunene, mens tilsvarende tall for Helgeland er 70 prosent. I Vesterålen bor de fleste innbyggerne, 67,5 prosent, i omlandskommuner. Sentraliseringen ser ikke ut til å bremse. 68 prosent eller 28 av kommunene i Nordland hadde de siste ti årene en nedgang i antall innbyggere. De kommunene med størst befolkningsnedgang preges også av den sterkeste fraflyttingen.

Befolkningsveksten har kommet i sentrumskommunene, med en økning på 5,2 prosent i perioden, tilsvarende om lag 8.500 personer. For omlandskommunene har det vært en nedgang i samme periode på 10 prosent eller omtrent 8.000 personer. Mulige tiltak for å bremse trenden kan være å sikre god infrastruktur og digitalisering, for å legge til rette for at flere kan bosette seg i distriktene og samtidig ta del i veksten byene står for.

Nasjonal trend

En aldrende befolkning er enda en megatrend som heller ikke Nordland blir spart for. Det blir stadig færre i de yngste aldersgruppene, mens de eldste stadig blir flere. I løpet av de siste 10 årene har 8.700 av de unge mellom 20 og 29 år flyttet fra fylket, bare det siste året har fylket mistet 1.100 personer i denne aldersgruppen. I andre enden av skalaen har det blitt 7.800 flere innbyggere over 70 år i samme periode. Fraflyttingen er ikke unik for tjuetåringene, men de er den gruppen som i størst grad flytter ut av fylket. I sum betyr det at vi får en eldre befolkning i Nordland som medfører færre personer i arbeid og en større forsørgerbyrde. Dette betyr at arbeidslivet må legge til rette for å inkludere eldre arbeidstakere. Arbeidsgivere kan sørge for at ansatte opprettholder og utvikler relevante ferdigheter og kunnskapen som trengs i fremtiden. Arbeidsgivere må også etterstrebe

NY STADION THALLEJORDET

og inkludere de som i dag står utenfor arbeidsmarkedet, samtidig som at bedriftene må ta i bruk ny teknologi og innovasjon for å sikre fremtidig vekst.

Befolkningen i Nordland har hatt en nedgang på 155 personer siste år. Fra 2020 til 2021 hadde fylket et fødselsoverskudd på 32 personer, det betyr at det ble født flere enn det som døde i perioden. I samme periode hadde fylket en økning i nettoinnvandringen på i overkant av 1.100 personer, mens frafallet av unge i alderen 20-29 var omtrent det samme. Denne utviklingen er ikke unik for Nordland. Også i EU fødes det færre barn enn før. Helt siden 2012 har det vært et fødselsunderskudd i Europa, men innvandring har bidratt til å unngå en negativ befolkningsutvikling. Det kan dermed sies å være en hard konkurranse om innvandringen til Europa, og Nordland må gjøre seg attraktiv med gode lønninger og vilkår for å tiltrekke seg nye innbyggere som ellers bosetter seg andre steder på kontinentet.

Prognosene fremover

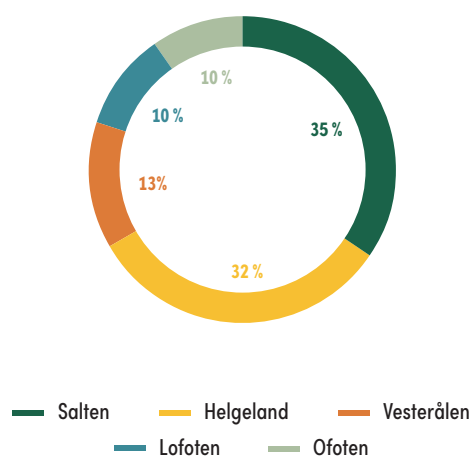
Befolkningsframskrivingene til SSB tegner et utfordrende bilde for Nordland, men med noen lyspunkter. Salten har de beste

prognosene, etterfulgt av Lofoten. For hovedalternativet vil Salten bidra til en vekst på 1,8 prosent, mens veksten i Lofoten spås å bli 1,2 prosent. Resterende regioner spås en nedgang i befolkningen. Uten nettoinnvandringen vil befolkningen synke med 2,7 prosent, mens ved alternativene ingen flytting og høy nettoinnvandring vokser befolkningen med beskjedne 0,2 og 1,3 prosent. Likevel har vi sett gjennom pandemien at Nord-Norge kan være attraktivt. Flere av de større industriprosjektene som er under planlegging og etablering i regionen er også med på å bidra til investeringer i en størrelsesorden som kan snu utviklingen. Nordland må også gjøre seg mer attraktiv utover antallet arbeidsplasser. Livslang læring for en aldrende befolkning og effektiv inkludering av innvandrere og andre som ønsker å bosette seg i regionen vil være et konkurransefortrinn for fylket. Det blir helt kritisk å tiltrekke seg innvandrere og tilflyttere skal man opprettholde en sunn demografi i fylket.

figur 2.1

Befolkningen i Nordland fordelt på regioner per 1. januar 2022 (SSB)

Ved inngangen til 2022 var det registrert 240.190 innbyggere i Nordland, et lite fall fra året før med 155 personer. Fremdeles er det Salten som har flest innbyggere med 83.311. Helgeland følger tett bak med 77.234 innbyggere. 32.146 personer bor i Vesterålen, 24.635 bor i Lofoten, mens Ofoten har 22.864 innbyggere.

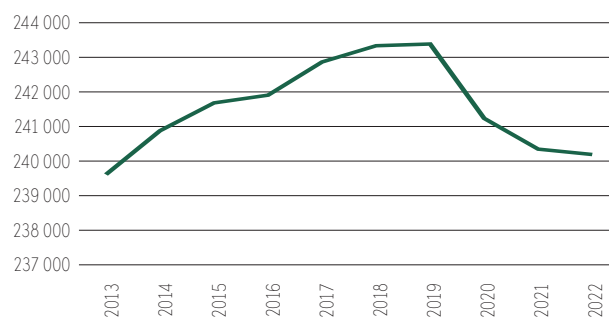

figur 2.2

Befolkningsutviklingen i Nordland per 1. januar 2013-2022 (SSB)

Per 1. januar 2022 var det 240.190 innbyggere i Nordland. Fallet i innbyggertallet iløpet av 2021 var mer dempet sammenlignet med året før.

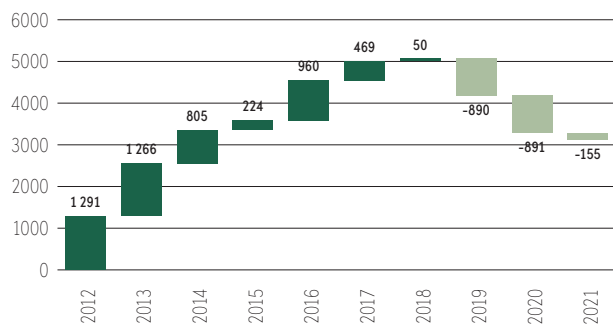
Endringen i tiårsperioden fra 2013 til 2022 utgjorde nærmere 600 personer, som tilsvarer en vekst på 0,2 prosent. Sammenlignet med de to foregående årene har den negative utviklingen begynt å flate ut. Reduksjonen på 155 innbyggere i 2021, var langt lavere enn i 2020, da det var et fall på 890.

figur 2.3

Befolkningsendring i Nordland i årene 2012-2021 (SSB)

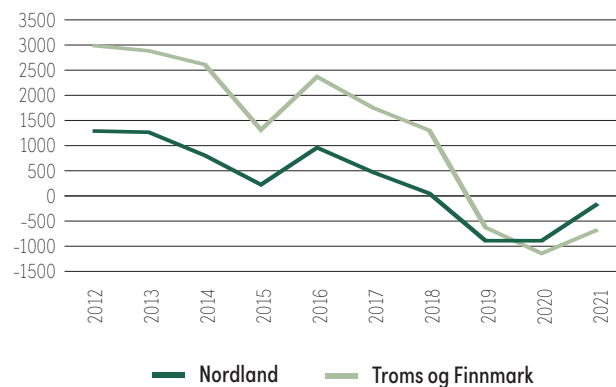
Det store fallet i befolkningen i årene 2019 og 2020 ble i 2021 redusert til 155 færre innbyggere i Nordland. Gjennom koronapandemien har man sett en tendens til at flere har valgt å flytte hjem igjen fra andre fylker, og de mange store prosjektene i fylket som nå er under realisering, kan bidra til å snu trenden til en positiv befolkningsutvikling.

figur 2.4

Endring i befolkningsutviklingen i Nord-Norge i årene 2012-2021 (SSB)

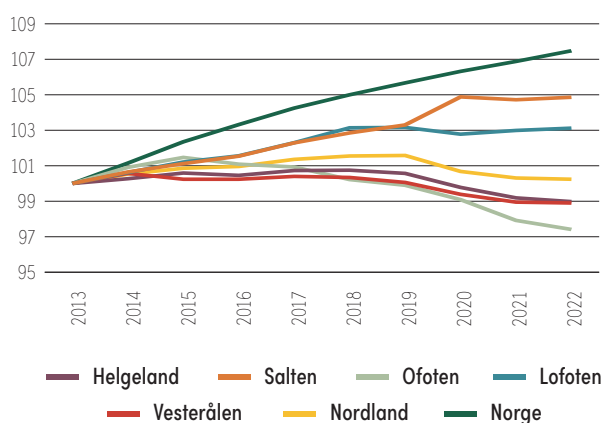
Utviklingen for de nordligste fylkene har i perioden fulgt hverandre i stor grad. Den relative veksten, og nedgangen de tre siste årene har vært høyere for Troms og Finnmark enn for Nordland. Total nedgang i befolkningen i Nord-Norge var rett i underkant av 1.000 personer i 2021.

figur 2.5

Befolkningsutviklingen i regionene i Nordland 2013-2022. Indeks hvor 1. januar 2013= 100 (SSB)

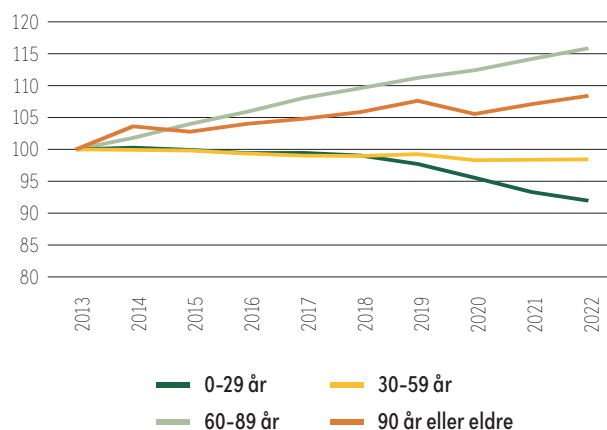
I løpet av de siste ti årene er det Salten og Lofoten som har bidratt til vekst i Nordland, med en vekst på henholdsvis 5 og 3 prosent. Ofoten, Vesterålen og Helgeland hadde en nedgang i befolkningen på henholdsvis 2,6, 1,1 og 1 prosent. Nordland har hatt en vekst på 0,2 prosent i løpet av de siste ti årene. Fylket ligger dermed godt under landsveksten på 7,5 prosent, og lavere enn Troms og Finnmark som hadde 3,6 prosent vekst.

figur 2.6

Befolkningsutvikling i Nordland per aldersgruppe i perioden 2013-2022. Indeks der 2013=100 (SSB)

Det blir stadig færre i de yngste aldersgruppene, mens andelen eldre øker. De siste ti årene har aldersgruppen 0-29 år blitt redusert med mer enn 7.000. Det har også vært en nedgang i aldersgruppen 30-59 år, på om lag 1.500. Samtidig har det blitt 9.000 flere i aldersgruppen 60-89.

tabell 2.1

Befolkningsprognoser 2022-2032. Endring i prosent og antall (SSB)

I henhold til SSBs prognose (hovedalternativet) for de neste 10 årene vil befolkningstallet forbli uendret. Til sammenligning vil Norges befolkning totalt øke med om lag 5 prosent.

Ser man på regionene, har Salten de beste prognosene, etterfulgt av Lofoten. I hovedalternativet vil Salten få en vekst på 1,8 prosent, mens veksten i Lofoten forventes å bli 1,2 prosent. I øvrige regioner ventes en nedgang i befolkningen. Uten nettoinnvandringen vil befolkningen i Nordland synke med 2,7 prosent, mens ved alternativene ingen

flytting og høy nettoinnvandring vokser befolkningen med beskjedne 0,2 og 1,3 prosent.

	Hovedalternativet MMMM		Ingen nettoinnvandring MMMO		Ingen flytting MM00		Høy nettoinnvandring MMMh	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Helgeland	-952	-1,2 %	-2 818	-3,7 %	2	0,0 %	-50	-0,1 %
Lofoten	301	1,2 %	-504	-2,1 %	102	0,4 %	681	2,8 %
Ofoten	-561	-2,5 %	-1 248	-5,5 %	-224	-1,0 %	-237	-1,0 %
Salten	1 472	1,8 %	-669	-0,8 %	737	0,9 %	2 489	3,0 %
Vesterålen	-141	-0,4 %	-1 097	-3,4 %	-149	-0,5 %	317	1,0 %
Nordland	119	0,0 %	-6 336	-2,7 %	468	0,2 %	3 200	1,3 %
Norge	256 221	4,7 %	103 728	1,9 %	115 708	2,1 %	328 706	6,0 %

figur 2.7

Befolkningsutviklingen i kommunene i Nordland, 2013-2022, i prosent (SSB)

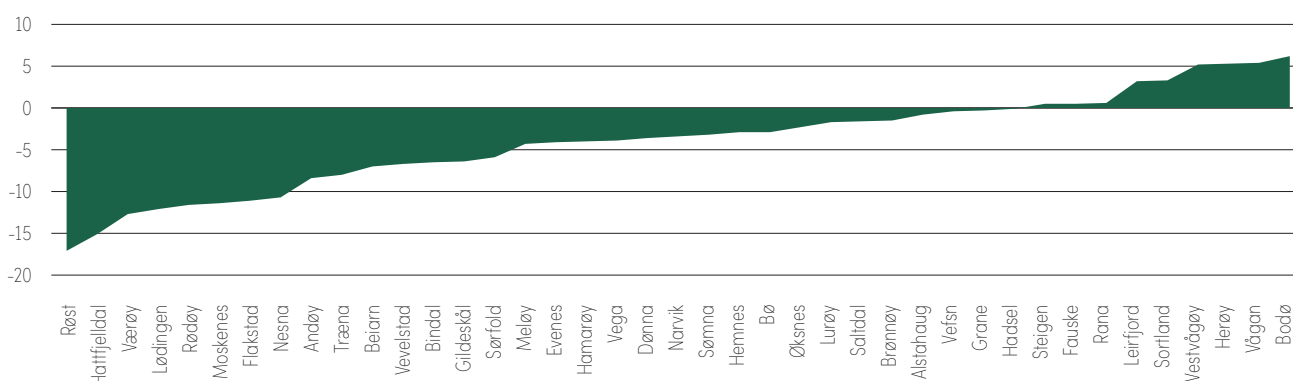
68 prosent eller 28 av kommunene i Nordland har hatt befolkningsreduksjon i perioden.

Røst, Hattfjeldal, Moskenes og Rødøy har hatt den største nedgangen i befolkningen i perioden.

Samtlige av disse kommunene har få innbyggere i utgangspunktet, og da vil selv små endringer kunne utgjøre en stor prosentvis forskjell. Felles for disse er økt fraflytting.

Den høyeste prosentvise veksten de siste ti årene har kommet i Bodø, Vågan, Herøy og Vestvågøy. I antall personer hadde Bodø høyest

vekst med i overkant av 3.000 nye innbyggere, mens Vestvågøy hadde nest størst med 569 flere innbyggere.

tabell 2.2

Befolkningen i Nordland fordelt på sentrum- og omlandskommuner 1. januar 2022 (SSB)

	Sentrum	Omland	Totalt
Helgeland	54 435	22 799	77 234
Lofoten	21 290	3 345	24 635
Ofoten	21 530	1 334	22 864
Salten	62 406	20 905	83 311
Vesterålen	10 468	21 678	32 146
Totalsum	170 129	70 061	240 190

Størsteparten, om lag 71 prosent, av innbyggerne i Nordland bor i sentrumskommuner. Både i Ofoten og i Lofoten bor de aller fleste innbyggerne i sentrumskommuner, med andeler på henholdsvis 94 og 86 prosent. I Salten bor 75 prosent av innbyggerne i sentrumskommunene, mens tilsvarende tall for Helgeland er 70 prosent. I Vesterålen bor de fleste innbyggerne, 67,5 prosent, i omlandskommuner.

tabell 2.3

Befolkningsvekst i Nordland etter sentralitet 1. januar 2022 (SSB)

	Sentrum	Omland	Totalt
Helgeland	-113	-50	-163
Lofoten	99	-68	31
Ofoten	-131	10	-121
Salten	206	-92	114
Vesterålen	-46	30	-16
Totalsum	15	-170	-155

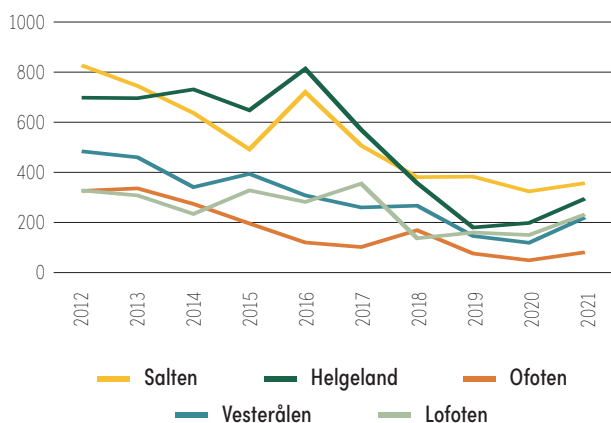
I løpet av 2021 ble det i sum 155 færre innbyggere i Nordland. Blant omlandskommunene ble det 170 færre, mens det var en økning på 15 innbyggere i sentrumskommunene. Veksten kom i hovedsak i Salten og Lofoten.

figur 2.8

Nettoinnvandring i regionene i Nordland, 2012-2021 (SSB)

I perioden 2012-2021 har samtlige regioner i Nordland hatt et fall i nettoinnvandringen. Nedgangen vært størst for Ofoten, med en reduksjon på 75 prosent, men både Helgeland, Salten og Vesterålen har mer enn halvert nettoinnvandringen.

Fra 2020 til 2021 har alle regioner hatt en økning i nettoinnvandringen. Flest kom til Salten med 357 personer, etterfulgt av 295 personer til Helgeland. Tilsvarende tall for Lofoten, Vesterålen og Ofoten var 232, 220 og 81 personer.

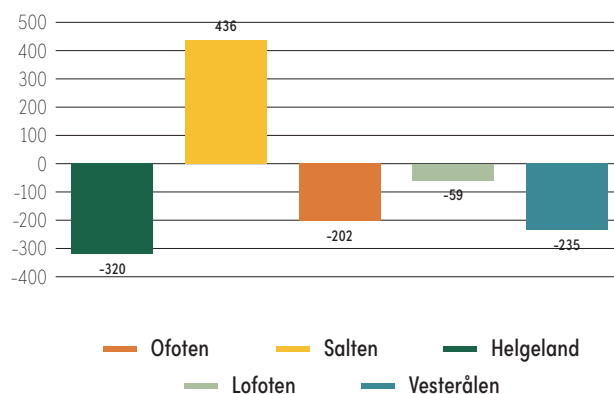

figur 2.9

Fødselsoverskudd for 5 årsperioden 2017-2021 (totalt) (SSB)

I løpet av de fem siste årene har Nordland hatt et totalt fødselsoverskudd på 380 personer. Det betyr at det i denne perioden har dødd flere enn det ble født i fylket.

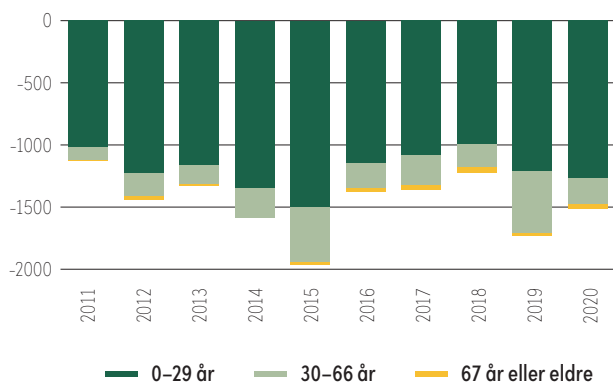
Det er kun Salten som har hatt fødselsoverskudd de siste fem årene, med 436 personer. Størst var fødselsoverskuddet på Helgeland, med 320 personer. Tett bak finner vi Vesterålen med 235 personer og Ofoten med 202 personer. Lofoten har hatt et fødselsoverskudd på 59 personer.

figur 2.10

Netto innenlandske flyttinger per aldersgruppe i Nordland (SSB)

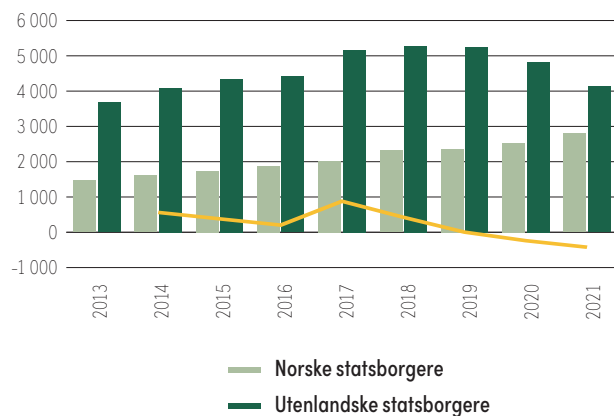
I perioden 2011-2020 har i overkant av 14.000 flere personer flyttet ut av fylket enn inn. Over halvparten av disse var personer i aldersgruppen 20-29 år. Trenden er lik for alle aldersgrupper, men frafallet er størst blant de unge.

figur 2.11

Befolkning med flyktningbakgrunn per 1. januar i perioden 2013-2021 (SSB)

I perioden 2013-2021 har antallet personer med flyktningbakgrunn i Nordland økt jevnt, og totalt med 1.800 personer. Størsteparten av de med flyktningbakgrunn er utenlandske statsborgere. I 2020 og 2021 har det vært en nedgang i antallet på 660 personer.

STERK JOBBSKAPING

Ved inngangen til 2022 var det nærmere 118.000 sysselsatte i Nordland, en økning på nesten 2.000, eller 1,7 prosent fra året før. Aldri før har det vært like mange sysselsatte i fylket. Sysselsettingen økte i alle regionene i fylket i 2021, og den største veksten kom i Salten. Arbeidsledigheten har vært svært lav gjennom 2021, og var per februar 2022 på 1,7 prosent.

Positiv utvikling for alle regioner

I 2021 ble det skapt 1.981 jobber i Nordland, og den negative utviklingen fra 2020 ble dermed snudd. Da falt antall jobber med 1.200. Nivået for 2021 var også mye høyere enn i 2019, da var jobbskapingen på 42 nye jobber.

Ekstra gledelig er det at alle regionene hadde en positiv jobbskaping. Hele 47 prosent av veksten kom i Salten, med 939 flere sysselsatte. Nest høyest var økningen i Lofoten med 354 flere sysselsatte. Tilsvarende tall for Helgeland, Ofoten og Vesterålen var henholdsvis 318, 227 og 143 flere sysselsatte.

Ser man på næringsfordelingen var det innenfor varehandel, reiseliv og transport at økningen var størst med 545 flere sysselsatte. Dette var næringer som i tidlig fase av pandemien var svært begrenset av smittevernstiltak, men hvor aktiviteten så har tatt seg opp igjen. Tjenester mot bedrifter fulgte tett på med en økning på 538 sysselsatte. Industri, samt bygg og anlegg, har også hatt en sterk vekst med 503 flere sysselsatte, særlig drevet av industrien. Tjenester mot private hadde en økning på 483 sysselsatte, mens primærnæringene og havbruk hadde en nedgang på 42 sysselsatte sammenlignet med 2020. En del av forklaringen på høyere aktivitet er de mange stimuleringspakkenes myndighetene har iverksatt i løpet av pandemien.

Arbeidsledigheten falt gjennom året

Ved inngangen til 2021 var arbeidsledigheten på 3 prosent, med 3.738 helt ledige personer i Nordland. Gjennom året falt ledigheten og endte på 1,7 prosent eller 2.081 helt ledige i desember. I tillegg kom 1.301 delvis ledige og 583 arbeidssøkende på tiltak. Til sammenligning var ledigheten i landet som helhet 2,2 prosent, og

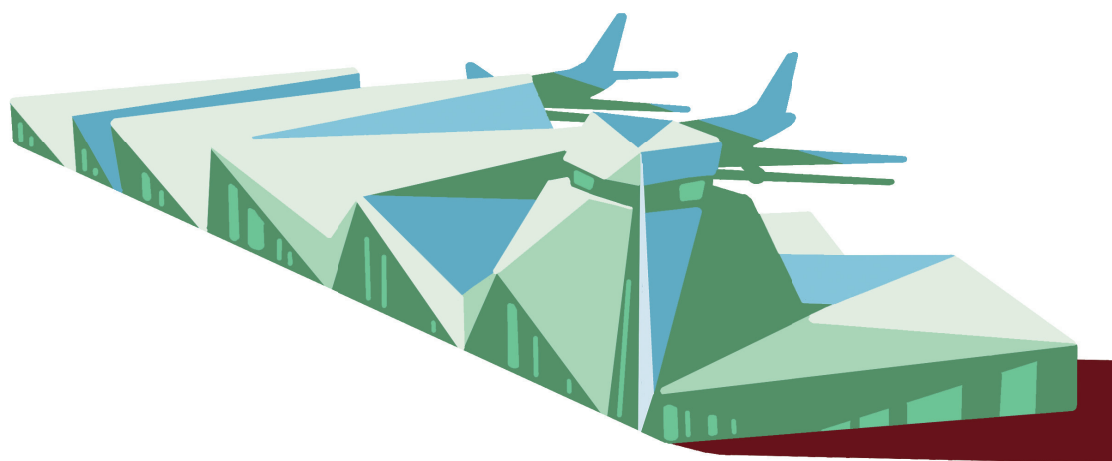
med det ser man at koronaeffektene er betydelig dempet fra året før. Ved inngangen til 2022 hadde ledigheten økt noe (2,1 prosent og 2.523 helt ledige), som følge av nye smittevernstiltak. I februar falt ledigheten igjen til 1,7 prosent. Ledigheten var lavest i landet, sammen med Innlandet, Trøndelag og Troms og Finnmark.

Andelen sysselsatte med høyere utdanning økte noe

I 2021 hadde 33,8 prosent av de sysselsatte i Nordland høyere utdanning, en økning fra 33,4 prosent året før. Blant regionene er det Salten som har den høyeste andelen av sysselsatte med høyere utdanning, med 39 prosent. Ofoten hadde en andel på 35 prosent, mens Helgeland hadde 31 prosent. Til sammenligning var det nasjonale snittet 41,1 prosent og 38,3 prosent for Troms og Finnmark.

Hvordan blir 2022?

Prognosene for 2022 er fremdeles vekst, og at Nordland vil passere 118.000 sysselsatte. Man ser at de største utfordringene knyttet til koronapandemien har begynt å slippe taket, og at de bransjene som har vært hardest rammet de siste årene, fikk god vekst i løpet av 2021. Utfordringen framover knyttes til rekruttering av viktig kompetanse. Statistikken viser at det aldri før har vært like mange utlyste stillinger som ved inngangen av 2022. De svært mange og store prosjektene som settes i gang i fylket, er avhengige av rekruttering for å kunne realiseres. Arbeidet med tilrettelegging og å gjøre det attraktivt å bo og jobbe i Nordland, er nå viktigere enn noensinne. Unge voksne i dag er opptatte av det grønne skiftet, og streber etter grønne jobber, og da må man vise at det er i Nordland det skjer.

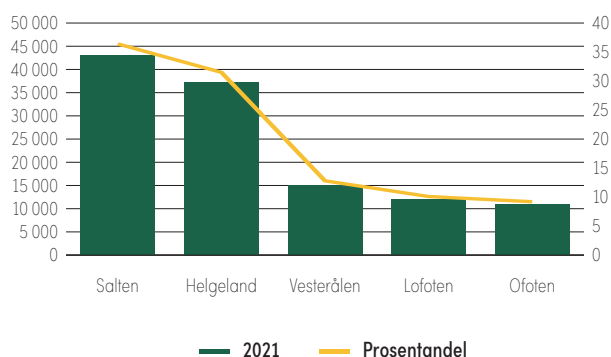
POLARSIRKELEN LUFTHAVN

figur 3.1

Regionens andel av sysselsettingen i Nordland, 2021 (SSB)

Ved utgangen av 2021 var det registrert 117.991 sysselsatte i Nordland, en økning på 1,7 prosent eller 1.981 flere sysselsatte sammenlignet med året før.

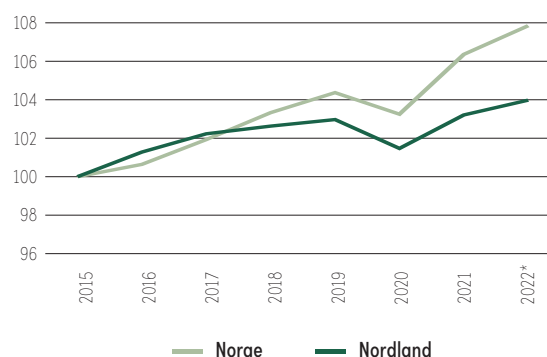
Det er fremdeles Salten som sysselsetter flest i Nordland, med 36,4 prosent. 31,5 prosent av de sysselsatte jobber på Helgeland. Tilsvarende tall for Vesterålen, Lofoten og Ofoten er 12,8, 10,1 og 9,2 prosent.

figur 3.2

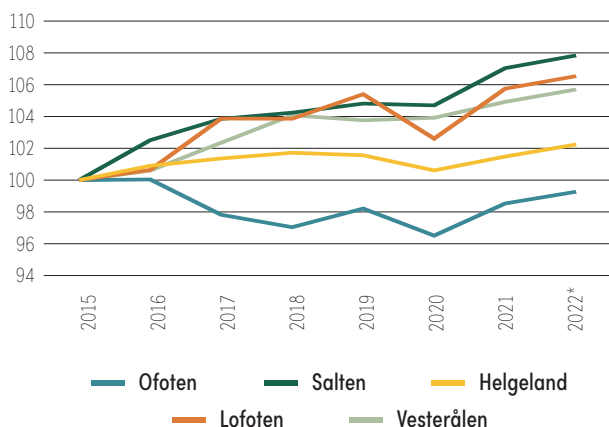
Utvikling i sysselsetting Nordland og Norge i perioden 2015–2021, samt prognose for 2022. Indeks der 2015 = 100 (SSB)

I perioden 2015 til 2021 har det blitt 3.667 flere sysselsatte i Nordland, en økning på 3,2 prosent. Til sammenligning har landet som helhet økt med 6,3 prosent. Økningen i sysselsettingen fra 2020 til 2021 har mer enn kompensert for fallet som oppsto som følge av koronapandemien. Det ventes en videre vekst for 2022 på om lag 900 flere sysselsatte.

figur 3.3

Utvikling i sysselsettingen per region i Nordland i perioden 2015 til 2021, samt prognoser for 2022. Indeks der 2015 = 100 (SSB)

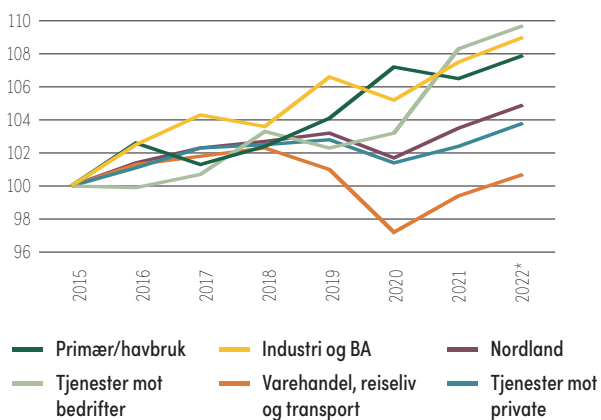

I perioden 2015–2021 hadde samtlige av regionene i Nordland vekst i sysselsettingen, foruten om Ofoten. Det er Salten og Lofoten som har hatt den høyeste veksten i perioden, med en økning på henholdsvis 7 og 6 prosent. Vesterålen har hatt om lag 5 prosent vekst i sysselsettingen, mens Helgeland har hatt 2 prosent. Ofoten hadde en nedgang på 1,5 prosent. Vi så under koronapandemien at Lofoten, som reiselivsdestinasjon opplevde et kraftig fall i sysselsettingen, men at regionen nå har gjeninnhentert seg og kommet over nivået før koronapandemien.

Utsiktene er en vekst på 885 nye sysselsatte i 2022 på bakgrunn av høy aktivitet i fylke. 322 av de nye sysselsatte ventes å komme i Salten, 278 på Helgeland og 113 i Vesterålen. For Lofoten forventes 90 nye sysselsatte, og 81 i Ofoten.

figur 3.4

Utvikling i sysselsettingen per sektor i Nordland i perioden 2015–2022. Indeks der 2015 = 100 (SSB).

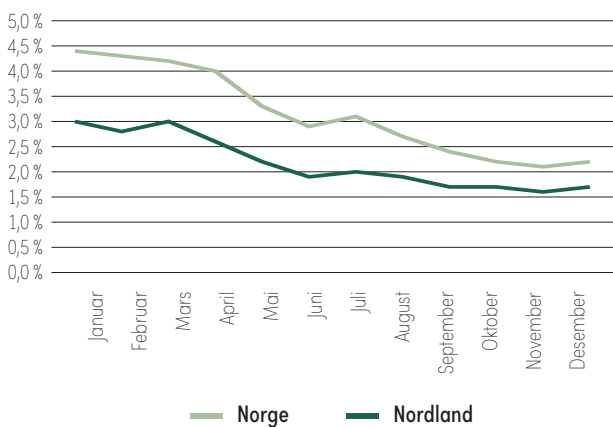
I perioden 2015–2021 har samtlige næringer unntatt varehandel, reiseliv og transport økt sysselsettingen. Nedgangen i varehandel, reiseliv og transport ble i perioden 0,6, og den negative utviklingen fra 2020 flates ut i 2021.

Det ventes videre vekst i 2022, hvorav industrien peker seg ut som en av de næringene med mange nye sysselsatte. Havbruksnæringen forventer en liten nedgang i antall sysselsatte.

I sum ventes det en vekst i sysselsetting på 885 nye jobber i 2022.

figur 3.5

Utvikling i helt ledige i prosent av arbeidsstyrken, Nordland og Norge (jan–des 2021) (NAV)

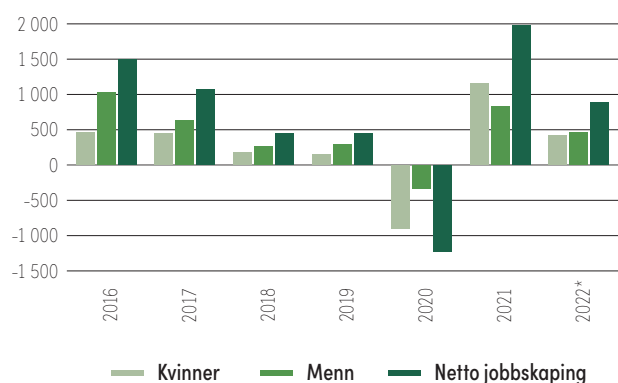
Ved inngangen til 2021 var arbeidsledigheten på det høyeste gjennom hele året med en ledighet på 3 prosent eller 3.738 helt ledige. Fra april og utover, har ledigheten falt og man ser at næringslivet i Nordland har klart seg godt under pandemien. Ved slutten av året var det registrert 2.081 helt ledige eller 1,7 prosent, i tillegg til 594 arbeidssøkende og 868 permitterte. Som tidligere år, har Nordland også i 2021, ligget under snittet for landet, og vært det fylket som har hatt lavest ledighet.

Ved inngangen til 2022 hadde arbeidsledigheten økt litt, til 2,1 prosent, men sank igjen i februar til 1,7 prosent. Det ble utlyst hele 2.760 ledige stillinger i Nordland i januar, en økning på 871 stillinger fra januar 2021. Utfordringene framover vil i stor grad være knyttet til rekruttering.

figur 3.6

Netto jobbskaping for menn og kvinner i Nordland 2016 til 2022 (SSB)

I perioden 2016 til 2020 har jobbskapingsnivået falt for både menn og kvinner, mens det i 2021 har økt vesentlig. Spesielt har jobbskapingen økt blant kvinner i 2021, med 1.154 flere sysselsatte. For menn var økningen 827 flere sysselsatte. Prognosene for 2022 tilsier en noe lavere vekst.

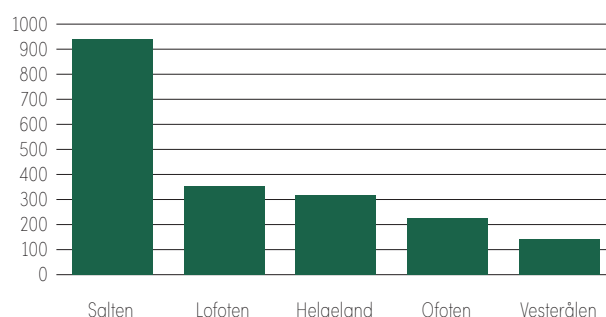

figur 3.7

Netto jobbskaping per region i 2021 i antall sysselsatte (SSB)

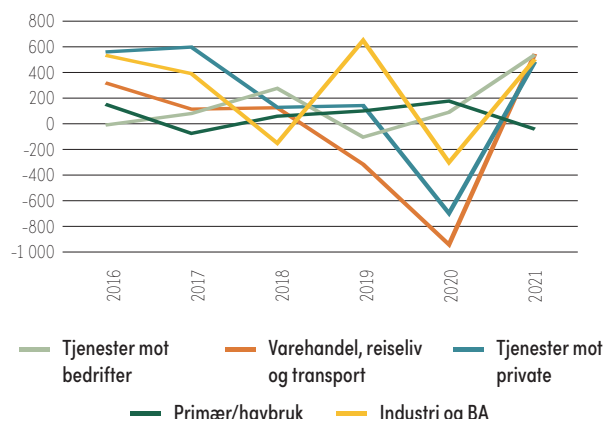
Jobbskapingen har økt kraftig i 2021 sammenlignet med året før. Det ble skapt 1.981 nye jobber mot et tap på 1.200 jobber i 2020.

Samtlige regioner har hatt positiv jobbskaping siste år, hvor av Salten står for 47 prosent av jobbskapingen med 939 jobber. Nest flest jobber ble skapt i Lofoten med 354, mens jobbskapingen på Helgeland var 318. Tilsvarende tall for Ofoten og Vesterålen var 227 og 143.

figur 3.8

Jobbskaping etter hovednæring 2016-2020. Antall sysselsatte (SSB)

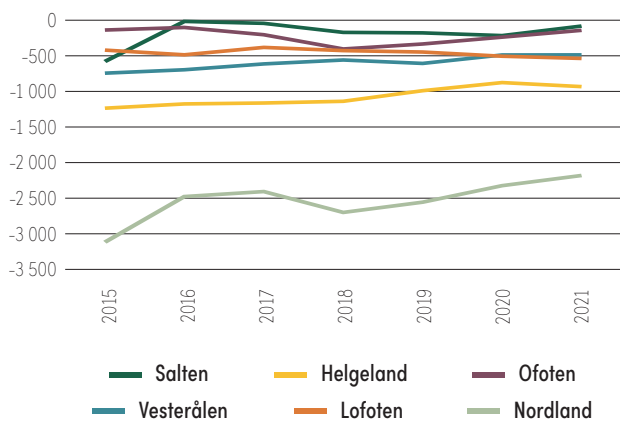

I perioden 2016-2021 har jobbskapingen i Nordland vært på i overkant av 3.600. Innen varehandel, reiseliv og transport har variasjonen vært størst, med et kraftig fall i 2020 som følge av koronapandemien. I 2021 har derimot denne næringen hatt den største økningen med 545 sysselsatte.

I 2021 ser man at alle næringer har hatt en økning i jobbskapingen, bortsett fra primærnæringene og havbruk som har hatt en negativ jobbskaping på 42.

figur 3.9

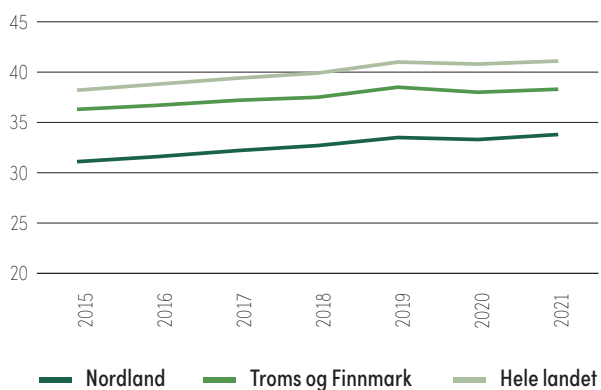
Utvikling i nettoppendling i perioden 2015 til 2021, Nordland (SSB)

I 2021 var nettoppendlingen til Nordland på negative 2.181, som betyr at flere pendler ut av fylket enn inn. I alt pendlet 18.924 personer fra Nordland til arbeid i andre deler av Norge. Fra andre deler av Norge, pendlet det 16.743 personer inn til Nordland. Utviklingen i nettoppendlingen har vært relativt stabil i perioden, og samtlige regioner har negativ nettoppendling. Høyest andel pendler ut fra Helgeland, etterfulgt av Lofoten.

figur 3.10

Utvikling prosentandel sysselsatte med høgskole-/universitets-utdanning (kort og lang) i perioden 2015–2021 (SSB).

I Nordland har 33,8 prosent av de sysselsatte høyere utdanning. Til sammenligning er det nasjonale nivået 41,1 prosent, mens i Troms og Finnmark har 38,3 prosent av de sysselsatte høyere utdanning. Dette kan bli en vesentlig utfordring når man ser kompetansemangel i fylket som følge av de mange store investeringene og prosjektene som er planlagt i årene fremover.

BANER VEI FOR GRØNT INDUSTRIEVENTYR I NORDLAND

Da gründerne bak Freyr skulle finne en passende lokasjon for sin industrivirksomhet pekte alle pilene i retning av Mo i Rana. Snart starter produksjonen ved Norges første battericellefabrikk.

Freyr ble stiftet i 2018, men har en historie som strekker seg lengre tilbake i tid. I 2016 etablerte Peter Carlsson batterifabrikken Northvolts i Skellefteå i Sverige. Carlsson, som hadde solid industrierfaring fra blant annet Ericsson og Tesla, viste at det var mulig å få til batteriproduksjon også i denne delen av verden.

– Det ga inspirasjon til gründerne Tor Ivar Slettebø og Torstein Dale Sjøtveit, forteller samfunnskontakt i Freyr; Marius Meisfjord Jøsevoll.

– Det ble gjennomført en mulighetsstudie, og gjennomført samtaler med en rekke kompetansemiljø, blant annet Sintef, som mente at Mo ville være en egnet lokasjon for batteriproduksjon. Det sammenfalt med en studie som Arve Ulriksen, og Mo Industripark hadde laget på egenhånd. Utfallet ble en «perfect match», legger samfunnskontakten til.

Produksjonsstart i år

Etter dette har mye skjedd. I juli 2021 ble Freyr notert på New York-børsen, og hentet med det inn hundretalls millioner dollar i kapital. Planer er utarbeidet, og selskapet er nå i gang med å bygge en pilotfabrikk.

– Vi bygger en «Customer Qualification Plant», forteller Meisfjord Jøsevoll. Det er en fabrikk, hvor vi utvikler batteriløsninger på oppdrag fra bestemte kunder. Fabrikken, som bygges i et eksisterende bygg på kaia til Mo Industripark, skal etter planen starte produksjonen før året er omme.

– I tillegg lager vi layout for gigafabrikk, der vi skal ta en investeringsbeslutning i løpet av første halvår. Målet er å komme i gang med produksjon i 2023, men det forutsetter også et større kapitalbehov enn det vi har i dag.

Flere avtaler i havn

Selskapet har allerede i dag inngått avtaler med en rekke aktører om leveranser av battericeller.

– De fleste avtalene er knyttet til energilagring, for eksempel solceller og vindparker, i tillegg til maritim sektor.

Industrikompetanse «et must»

Meisfjord Jøsevoll mener det er mange faktorer som har spilt sammen for at Freyr har kommet dit selskapet er i dag.

– Vi traff en tidsånd, som handlet om det grønne skiftet. Parallelt så vi en hurtig

omlegging i bilindustrien, der stadig flere el-biler kom på veiene. I tillegg skal vi ikke underslå at prosjekt- og industrikompetanse har vært viktig. Tidligere sa vi at vi hadde 150 års industrikompetanse i ledelsen, men nå har vi minst 250 års erfaring. Her på Mo er vi tilknyttet et industrimiljø med lang erfaring og betydelig kompetanse innenfor industriutvikling, og Rana kommune er nettopp tuftet på industri. Kommunen er derfor vant til å planlegge og tilrettelegge for industriutvikling, og har vært svært velvillige i denne prosessen.

– Framover vil tilgangen på mer fornybar kraft bli veldig viktig, legger han til.

Mange nye Ranværing

Rana kommune, som i dag teller rundt 26.100 innbyggere, kan framover vente seg mange nye tilflyttere.

– Vi planlegger for 1.500 ansatte, og så er det selvsagt alle andre arbeidsplasser som vil komme i kjølvannet av vår etablering.

– Det finnes lite nøkkelkompetanse på battericelleteknologi i Norge i dag. Frem til nå har vi derfor hentet inn ekspertise fra Asia, og andre land der battericellepro-

Foto: Freyr Battery

duksjon er i gang. Etter hvert har vi tenkt å utdanne egne folk, og vi har derfor etablert samarbeid med Sintef og NTNU, og andre utdanningsinstitusjoner. I tillegg har vi i fellesskap med bla Fagskolen i Viken og fagskolene i Nordland, Innlandet og Hordaland bidratt til at det fra høsten er oppstart av en pilot på batterifagskoleutdanning. Utover dette trenger vi omtrent hele spekteret av ingeniørkompetanse,

i tillegg til administrativt personell tilknyttet blant annet salg, HR og logistikk.

Selger «The Arctic Adventure»

Samfunnskontakten i Freyr medgir at ikke alt rekrutteringsarbeid er like enkelt.

– Vi er i en bransje i rask utvikling, der de som har bransjekunnskapen kan velge og vrake jobber i hele verden. Da velger de kanskje ikke å flytte til «lille» Mo i Rana.

Men for noen mennesker vil det være veldig attraktivt å komme nettopp hit, og vi henvender oss derfor spesielt til folk som vil oppleve «The Arctic Adventure». I det ligger det et tilbud om fantastiske naturopplevelser, som nordlys og midnattsol, men også den «nordiske modellen» som betyr gode og stabile arbeidsforhold, og gode oppvekstforhold for barn og unge. Mange liker trygghet og frihet. Det er dem vi ønsker hit.

STØRSTE ØKONOMISKE OPPHENTING NOEN GANG FOR NORDLANDSBEDRIFTENE

2021 ble tidenes økonomiske opphenting, anført av eksportbedriftene i fylket. I takt med lettelse i restriksjoner, økende forstyrrelser i leveransekjeder, og global etterspørselsvekst, vokste omsetningen raskt i Nordlandsbedriftene. Utsiktene for 2022 er videre god vekst, men nedgradert og forsiktigere som følge av krigshandlingene i Ukraina.

Bedriftene varsler om begrensninger for videre vekst som følge av tiltakende knapphet på kapasitet, komponenter og arbeidskraft. Så langt har pandemien styrket store deler av Nordlands næringsliv, men fortsatt er situasjonen utfordrende for kultur, deler av reiselivet og bedrifter som opplever stort sykefravær.

Aktiviteten tiltok raskt i 2021. Omsetningen økte til 201 milliarder kroner, hele 10,6 prosent opp fra 2020. Nordland har i tillegg mange underavdelinger innen industri, varehandel og transport. Disse underavdelingene omsatte for ytterligere 61,7 milliarder. Det var en økning på 8,2 prosent. Den totale omsetningen i Nordland ble dermed 263 milliarder kroner i 2021. Utviklingen i Nordland var sterkere enn forventet, og langt bedre enn den nasjonale utviklingen.

Det er usikkert hvordan krigen i Ukraina vil påvirke den økonomiske aktiviteten i Nordland i 2022. Anslaget er noe nedjustert og det ventes totalt sett en vekst på 5,9 prosent. Høy investeringstakt og internasjonal etterspørsel er viktige drivere. Det er høyere enn 4,8 prosent for fastlands-Norge.

I 2021 var en kombinasjon av sterk prisvekst og etterspørsel på eksportprodukter fra fylket en sterk vekstmotor. Optimismen i næringslivet er sterk. En kan trygt konkludere, at maken til vekstperiode har en ikke sett tidligere, og Nordland er attraktiv i det grønne skiftet som følge av tilgang på rimelig fornybar kraft kombinert med sterk industrikompetanse.

Pandemien har utløst massiv omstilling

Pandemien utløste tidenes bølge av omstilling og innovasjon i Nordland. Bedriftene ble tvunget til å revurdere sine forret-

ningsmodeller og gjøre innovasjoner for å tilpasse virksomheten. Det har gitt rekordmange søknader om utviklingsmidler fra Innovasjon Norge og nye utlånsrekorder til bedriftene fra bankene.

Det grønne skiftet skaper sammen med nye næringer som romfart og satellittkommunikasjon nye spennende virksomheter. Fasiten i starten av 2022 er at rekordmange nye store bedrifter er under utvikling i Nordland. Legger en til den sterke internasjonale veksten i etterspørsel etter både sjømat, mineraler og metaller, skjer det en historisk utvikling i fylket.

Potensialet for ytterligere vekst i verdiskaping, eksport og arbeidsplasser er stort. Den store oppgaven blir å skape det nye Nordland, med store ringvirkninger fra alt det positive som skjer. Hver nysatsing krever kapital, kompetanse, infrastruktur, energi og samfunnsbygging. Det er et betydelig behov for å samkjøre innsatsen, slik at næringslivet utnytter sine muligheter best mulig, og ringvirkningene blir størst mulig. Særlig viktig blir integrasjonen av utenlandske tilflyttere i våre samfunn.

I sin tale om Nordområdene sa statsminister Jonas Gahr Støre at Nordområdene er Norges viktigste strategiske område for å nå klimamålsetninger, og der vi kan skape nye fremtidsnæringer. Selv om mulighetene er store, må det omfattende offentlig tilrettelegging til for å være konkurransedyktig i kampen om internasjonale investeringer. En slik erkjennelse og satsing etterlyses, og må komme raskt skal mulighetene realiseres i Nord.

2021 – Gjenåpning og litt til

Ved starten av 2022 er det svært høyt aktivitetsnivå i store deler av næringslivet. Omsetningsveksten i 2021 ble på hele 10,6 prosent

LAKSETOG

og utsiktene for 2022 er svært gode tross usikkerheten som krigen i Ukraina skaper. Gjenåpning i Norge og internasjonalt gir sterk omsetningsvekst, og behov for flere ansatte. Hele 1.981 flere er kommet i arbeid og Nordland har nå landets laveste ledighet. For mange bedrifter vil året som kommer preges av en annen mangel, arbeidskraft. Utvikling av en langsiktig kompetansestrategi for Nordland er helt nødvendig skal bedriftene få dekket sine behov.

Sterk oppgang i alle sektorer i 2021

Sjømatnæringen

I takt med færre restriksjoner har restaurantmarkedet i inn- og utland økt etterspørselen etter norsk sjømat. Prisen har derfor steget siden volumet som er tilgjengelig er mindre enn etterspørselen. I sum økte omsetningen i sjømat og landbruk med hele 17 prosent i 2021, til 29,3 milliarder kroner. Det er særlig laks som bidro til veksten, men også hvitfisk hadde positiv utvikling. Så langt er økningen i markedspriser så stor at inntektene fra fiskeriene opprettholdes tross lavere volum. Et ekstraordinært makrellfiske sommeren 2021 bidro til økt omsetning i fiskeriene. Bedriftene har vært flinke til å finne nye markeder og nye anvendelser i takt med begrensningene i pandemien. Gjenåpningen bidrar nå til ytterligere etterspørselsvekst med gode utsikter for 2022. Det ventes

en moderat volumøkning i 2022 drevet av flere oppdrettsanlegg til havs og på land. Volumet av hvitfisk vil fortsette å gå ned også i 2022, i takt med reduserte fangstkvoter. Utsiktene for 2022 er en vekst i omsetning på ytterligere 5,2 prosent for sjømat totalt sett. Utsiktene er noe nedjustert som følge av krigen i Ukraina som vil kunne påvirke enkelte markeder negativt. Eksportverdien av sjømat økte med 26 prosent i 2021. Sektoren er Nordlands mest lønnsomme, og oppnådde i 2021 et driftsresultat på 6,7 milliarder kroner.

Havbruksnæringen planlegger også i 2022 store investeringer i hele verdikjeden. Det pågår en markert økning i investeringer i landbaserte oppdrettsanlegg over hele fylket, og det er tegn til høyere aktivitet innen torskeoppdrett. I fiskeriene investeres det i nye fartøy, med fokus på lavere klimabelastning og økt kvalitet. Det er stort fokus på stabile rammebetingelser som forutsetning for å opprettholde takten i fornyelse av flåten. Sjømatnæringen er avhengig av effektiv logistikk, og fortsatt utbygging av veinett.

Industri og Bygg og anlegg (BA)

Dette er Nordlands største sektor foran varehandel, reiseliv og transport. Sektoren omsatte for 63,9 milliarder kroner i 2021. Det var en økning på 13 prosent fra 2020. Veksten kom særlig

innen metallindustri, næringsmidler og kjemi. Utvikling i bygg og anleggssektoren viser en nær nullvekst, men med variasjon mellom segmenter.

Aktiviteten tiltok noe utover høsten 2021, og da særlig hos anleggsentreprenørene som stimuleres av større offentlige infrastrukturprosjekter, og oppstart av en del større private utbygginger. For nybygg av bolig og for privat næringsliv, var utviklingen avventende, og det tæres på prosjektereserver. Dette gir utsikter til uendret omsetningsnivå første del av 2022. Aktiviteten innenfor rehabilitering, påbygg, og mindre boligbygg er god, og kompensere noe av markedsbortfallet fra større nybygg. Igangsetting av prosjekter i nasjonal transportplan, planlagte boligprosjekter, store næringsbygg til batteriindustrien og bygg til hydrogenproduksjon, er noen av faktorene som gir utsikter til en vekst i aktiviteten i 2022 på om lag 4 prosent.

Hjemmemarkedsindustrien hadde økende aktivitet gjennom hele 2021. Mange styrket sin konkurranseposisjon i forhold til importerte varer, men sterk prisvekst på særlig byggevarer har dempet etterspørselen noe. Det skyldes at utenlandske bedrifter i større grad har måtte stenge ned produksjonen i 2021, og at det har vært tiltakende forsyningsproblemer både i Europa og internasjonalt. Utsiktene er lavere vekst i 2022, ned mot 2 til 3 prosent, siden fordelene ventes utlignet i takt med at logistikkproblemer reduseres.

Eksportindustrien hadde kraftig vekst i omsetningen i 2021. Drivkreftene var en kombinasjon av gjenåpning rundt i verden, fortsatt sterke stimuli av økonomien i mange land og utfordringer med forsyninger inn til Europa. Resultatet er et av de beste årene noensinne for industrien med sterk prisvekst kombinert med høye volumer. Veksten var også sterk for fiskeindustrien, i takt med lettelse i de viktigste eksportlandene. Utviklingen av grønn industri både i Nordland og internasjonalt stimulerer også. Det fører til økt etterspørsel etter råvarer til elektronikk, vindmøller, utstyr til elektrifisering av sokkelen og gir sterke impulser til bedriftene. Eksporten fra Nordland økte med nesten 30 prosent i 2021. Utsiktene for 2022 er nedjustert til 5,6 prosent vekst, men med betydelig usikkerhet som følge av at vi ennå ikke vet hvordan krigen i Ukraina slår ut i internasjonal økonomi.

Varehandel, reiseliv og transport

Varehandel, reiseliv og transport er fylkets nest største sektor, med 60,3 milliarder kroner i omsetning, en vekst på 7,5 prosent i 2021. Rekordhøye salgsvolumer i varehandelen ga lite rom for vekst i 2021, og vi ser at husholdningene i takt med gjenåpningen vrir etterspørsel fra varehandel tilbake til tjenesteyting. I tillegg øker handelslekkasjen til utlandet. Varehandelen venter at 2022 blir et år der salgsnivåene totalt sett faller tilbake til normalen før pandemien. Likevel venter de som selger klær, sko og interiør økt omsetning, fordi vi kommer tilbake til kontoret, skal på flere fysiske møter i arbeidssituasjonen, og reise mer. Hoveddelen av veksten i 2021 fant sted fordi vi reiste mer, gikk mer på restaurant og det trengtes mer transport til varer både inn og ut av Nordland. Etterspørselen økte i 2021, kun dempet av nedstengningen rundt jul, men har tiltatt igjen etter åpning i 2022. Den viktigste driveren for økt reiselivsaktivitet er næringslivets økte konsum. Utsiktene for 2022 er totalt sett en vekst på 6,5 prosent. Den opplevels-

baserte delen av reiselivet, og ikke minst kulturlivet har fortsatt store utfordringer som følge av mange smittede ute i samfunnet og folks naturlige forsiktighet.

Tjenester mot bedriftene

Næringslivsrettet tjenesteyting er Nordlands tredje største sektor med 42,4 milliarder kroner i omsetning, en vekst på 8,2 prosent i 2021. Gjenåpning av samfunnet bidro godt i 2021, og etterspørselen er høy i 2022. Veksten har særlig kommet for tjenester innen markedsføring, innleie av arbeidskraft og IT/digitalisering. Høy investeringsaktivitet i Nordland gir også god etterspørsel hos teknisk rådgivning, IT-konsulenter og hos banker og advokater. Det forventes ikke samme raske veksten i tjenesteproduksjonen i 2022 som i 2021. Anslaget gjøres også usikkert av krigen i Ukraina, og fremdriften på de store satsingene innen grønn industri. Det ventes en vekst på 6 prosent i tjenesteproduksjon mot næringslivet.

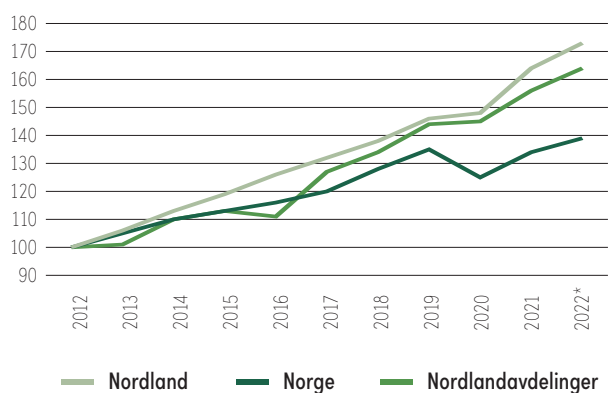
Tjenester mot private

Tjenesteyting mot private omsatte for 5,6 milliarder kroner i 2021, en vekst på 6,5 prosent tross pandemi og perioder med nedstengning. Privat tjenesteyting er fylkets minste sektor og inkluderer eiendomsmegling, frisører, tannhelse og private helsetjenester. Sektoren hadde et utfordrende 2020, men klarte å innhente mye av aktivitetsnivået i 2021. Årsveksten for 2022 ventes å bli om lag 6 prosent.

(SSB og Eniro)

figur 4.1

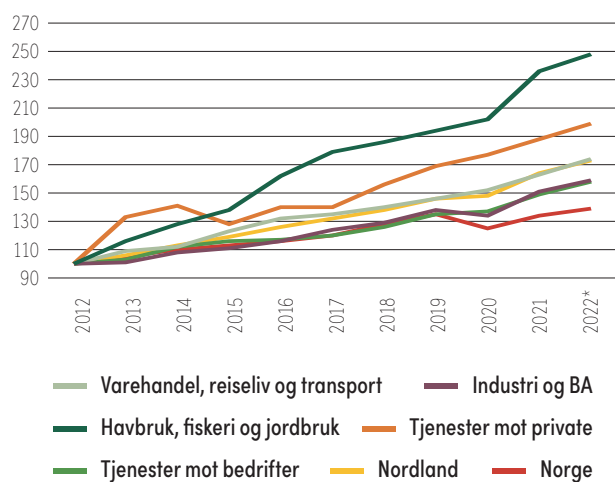
Utvikling i omsetning Nordland, Norge og underavdelinger i Nordland. Løpende kroner. Indeks der omsetning i 2012 =100

Sterk prisvekst både innenlands og i eksportmarkedene ga sammen med lettelser i restriksjoner en meget sterk vekst i 2021. Omsetningen nådde 201 milliarder i 2021, en vekst på 10,6 prosent. Den kraftige veksten forventes å flate ut i 2022 til 5,9 prosent. Nordland har mange filialer av nasjonale og internasjonale selskaper. Omsetningen i disse underavdelingene var i 2021 på 61,7 milliarder. I sum var omsetningen 263 milliarder. Fra pandemiens start, har Nordland takket være betydelige investeringer, suksess for eksportindustrien og sjømatprodusentene, klart seg langt bedre enn økonomien nasjonalt. Selv om næringer begrenset av pandemien har hatt store utfordringer i Nordland, har bedriftene nå sterk etterspørsel og knapphet på arbeidskraft og kapasitet i mange næringer. Utsiktene for 2022 er gode, men uroen skapt av invasjonen i Ukraina kan redusere den forventede veksten på 5,9 prosent i 2022.

figur 4.2

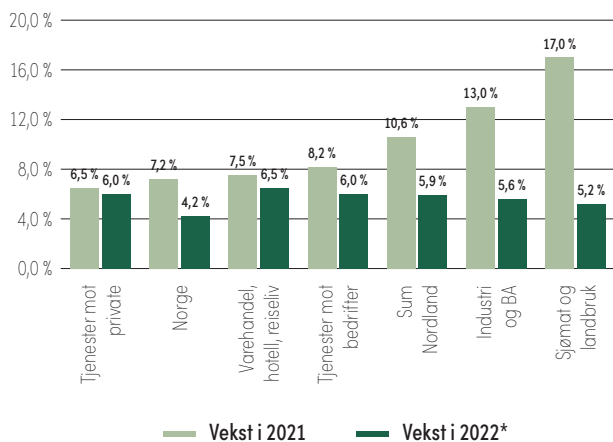
Utvikling i omsetning per bransje Nordland. Indeks der omsetning i 2012=100

Figuren viser utvikling i omsetning i løpende priser beregnet i forhold til 2012. Nordlandsøkonomien hadde et hvileskjær i 2020 under nedstengningen, men de negative effektene var langt mindre enn fryktet. Mest negativt påvirket ble reiselivet, tjenester rettet mot husholdninger, og kraftprodusentene (lave strømpriser). Fra andre kvartal i 2021 og frem til nå, er Nordland inn i en historisk sterk vekstperiode. Det er sterk vekst i inntektene fra eksport av sjømat og fra industrien som gir det viktigste bidraget. Innhenting er sterk også for de innenlandsorienterte bedriftene. Nordlandsbedriftene har dermed klart seg bedre enn fastlands-Norge gjennom hele pandemien, og stor investeringsaktivitet bidrar til meget gode utsikter fremover. Fylkets raskest voksende næring er fortsatt havbruksnæringen. Langsomt, men fortsatt godt over landsgjennomsnittet er industri og BA, og tjenesteyting mot bedrifter.

figur 4.3

Vekst per sektor i 2021 og utsiktene for 2022

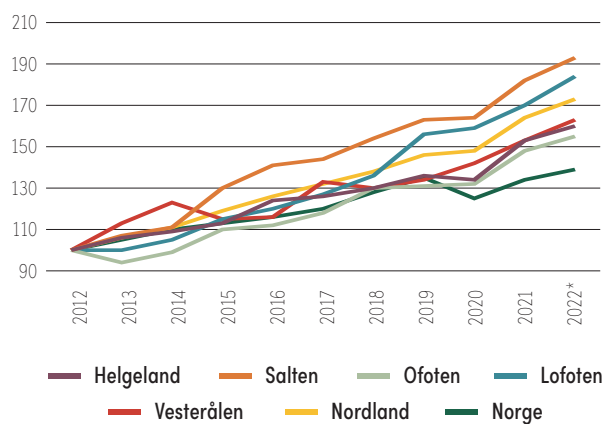

Figuren viser utvikling i 2021 og forventet vekst i 2022 per hovedsektor i Nordland. Sjømat og landbruk hadde den sterkeste veksten med hele 17 prosent i 2021. Også industrien hadde en sterk innhenting med 13 prosent vekst. I snitt hadde Nordlandsøkonomien en vekst på 10,6 prosent. Bedriftene forventer lavere vekst i 2022. Uroen internasjonalt som følge av krigen i Ukraina skaper i tillegg usikkerhet. I sum ventes det en vekst i omsetning på 5,9 prosent i 2022, og økt usikkerhet gjør at forventningene er lavest i eksportbedriftene, og best for reiseliv og transport i takt med at etterspørselen fra næringslivet øker. Svakest vekst forventes for industri og sjømatbedrifter. Nasjonalt ventes det en vekst i omsetning på 4,2 prosent.

figur 4.4

Utvikling omsetning per region. Indeks der 2012=100

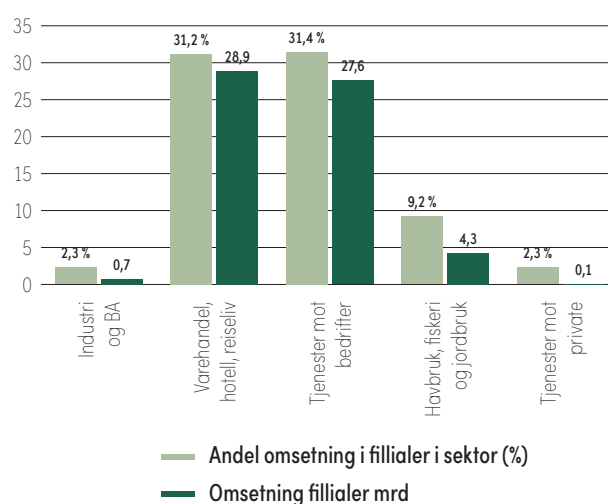
Utviklingen de siste 10 årene har vært betydelig høyere for alle regioner i Nordland enn for Norge. Alle regioner i Nordland hadde i 2021 sterkere økonomisk vekst enn den nasjonale utviklingen. Veksten i 2021 var sterkst målt i prosent for Helgeland (13,9 prosent), Ofoten (12,7 prosent) og Salten (10,5 prosent). Målt i omsetning er Salten største region med 69 milliarder, fulgt av Helgeland med 57 milliarder, Vesterålen med 33 milliarder, Lofoten med 26 milliarder og Ofoten med 14 milliarder.

figur 4.5

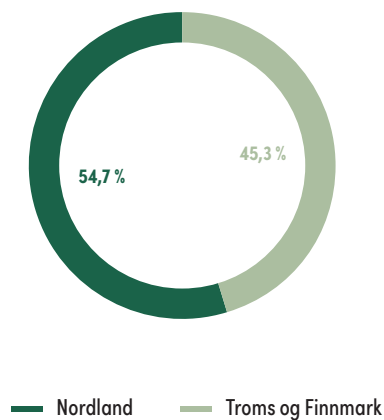
Omsetning i filialer i Nordland der hovedkontoret ligger utenfor Nordland

I alt omsatte underavdelinger i Nordland for 61,7 milliarder i 2021. Veksten i omsetning var på 8,2 prosent. Filialene utgjorde 23,4 prosent av omsetningen i Nordland, med høyest andel i varehandel, reiseliv og transport med 31,4 prosent av sektorens omsetning. Industri og BA sto for 31,2 prosent. Summerer vi selskaper med hovedkontor i Nordland og filialer i Nordland var omsetningen 263 milliarder NOK.

figur 4.6a

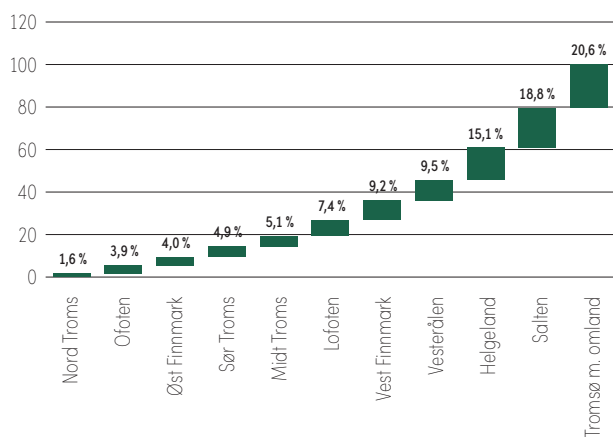
Fordeling av omsetning i morselskaper mellom fylkene Nord-Norge i prosent 2021

Omsetningen i Nord-Norges morselskaper var 333 milliarder i 2021. Nordland utgjorde 54,7 %, en økning på 2,7 prosentpoeng i løpet av pandemien. Troms og Finnmark utgjorde 45,3 prosent, tilsvarende mindre andel enn før pandemien.

figur 4.6b

Regionenes størrelse målt i andel av sum omsetning i morselskaper i Nord-Norge

Tromsø m. omland, Salten og Helgeland er de tre største regionene målt i omsetning (uten konserninntekter og fillialer) i Nord-Norge. Til sammen utgjorde disse regionene 54,5 prosent av bedriftenes inntekter i Nord-Norge. Nord-Troms med 5,2 milliarder og Ofoten med 13 milliarder, var de to minste regionene målt i omsetning.

EKSPORTREKORD FOR NORDLAND

Etter et turbulent 2020 slo eksporten alle rekorder i 2021.

Foretak i Nordland eksporterte varer for over 38,4 milliarder kroner i 2021, en økning på 8,5 milliarder fra året før. Veksten var på utrolige 28,5 prosent. Til sammenligning var veksten i hele landet på 22 prosent.

Den solide veksten gjorde også at Nordland klatret til femteplass over fylker med størst eksportverdi av tradisjonelle varer, og på fjerdeplass hvis man ser utelukkende på eksport av sjømat.

For Nordland var det prisveksten på eksportvarer fra sjømat og kraftkrevende industri som ble dominerende. Prisveksten fortsatte også inn i 2022, og har bidratt til nye eksportrekorder for fylket.

Sjømat og metall kraftig opp

2021 ble et eventyrlig år for norsk sjømateksport, og det ble slått rekorder både i volum og verdi. Det er spesielt laks som har bidratt til veksten. Desember 2021 ble det notert den høyeste eksportverdien for laks noensinne. Også for makrell, sild, torsk og snøkrabbe ble det i løpet av året satt nye rekorder. Nordland eksporterte fisk for 20 milliarder kroner i 2021, en økning på 26 prosent. Ingen andre fylker har hatt tilsvarende vekst. Den høye veksten skyldes både volum- og prisvekst.

Enda høyere var eksportveksten for metall- og kjemiprodukter, som økte fra 11 milliarder kroner i 2020 til 15 milliarder kroner i 2021.

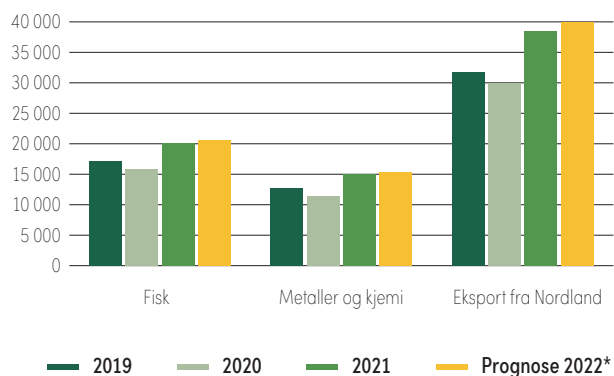
All denne eksporten er knyttet til industrikommunene Vefsn, Rana, Meløy og Sørfold. Det var bare en svak vekst i produksjonen, så veksten i eksporten har nesten utelukkende kommet gjennom økte utsalgspriser. Spesielt har det vært høy prisvekst for mineraler og metaller innenfor gruve og foredlingsvirksomhet.

Utsiktene for 2022

Tidlig i 2022 er det fortsatt sterk etterspørsel etter produktene som eksporteres fra Nordland. Dette i kombinasjonen med at forstyrrelser i forsyningskjeder har drevet markedene til rekordnivåer. Det ventes imidlertid svakere prisutvikling fremover i tråd med at mange av disse markedsmessige forstyrrelsene løses. Nordlandsøkonomien er veldig eksponert mot internasjonale konjunkturer, og både de kortsiktige og mer langsiktige makroøkonomiske konsekvensene av Russlands invasjon av Ukraina kan bremse veksten i 2022. Russland er i svært liten grad en direkte handelspartner for Nordlandsbedrifter, så etterspørselen vil i begrenset grad påvirkes av sanksjoner. Utslagene vil mer sannsynlig komme fra svekkelse av internasjonale konjunkturer som følge av dyrere energi og økt usikkerhet. Krisen har allerede påvirket valutakurser, renter og råvarepriser, men den langsiktige effekten har enda ikke kommet til syne.

figur 5.1

Eksport av tradisjonelle varer fra Nordland (millioner kroner) (SSB)

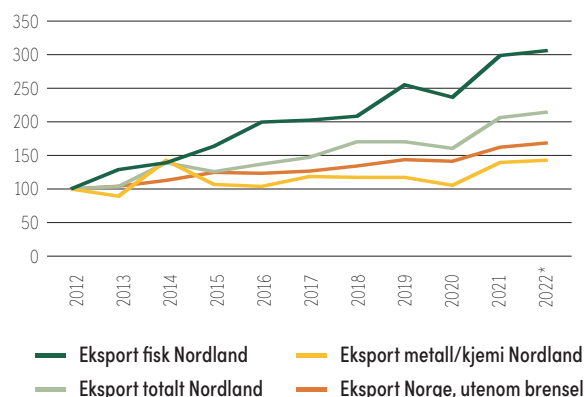

Etter fallet i 2020 nådde eksportverdien nye høyder i 2021, og endte på rekordhøye 38,4 milliarder kroner. Det tilsvarer en økning på formidable 28,5 prosent.

Eksportverdien av fisk beløp seg til rett i overkant av 20 milliarder kroner i 2021, en vekst på 26 prosent fra året før. Også for metaller og kjemi økte eksportverdien kraftig med 32 prosent, og endte på 15 milliarder kroner. Prognosene for 2022 viser at eksportverdien nærmer seg 40 milliarder, med en vekst på 4 prosent.

figur 5.2

Utvikling i eksport fra Nordland 2012-2021, og prognoser for 2022 (SSB)

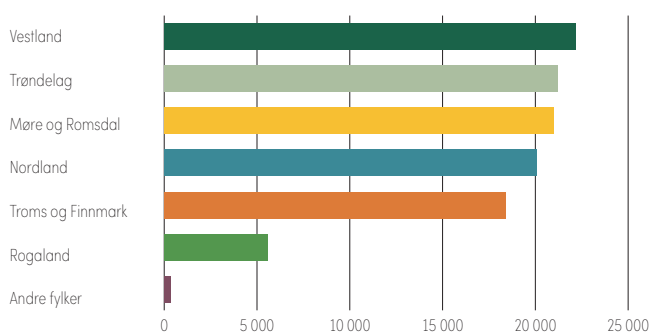

Gjennom de siste ti årene har utviklingen i den totale eksportverdien i Nordland vært høyere enn for landet som helhet. Det skyldes i stor grad den voldsomme veksten i verdien av eksportert fisk, men siste året har også veksten for metaller og kjemi vært betydelig.

Prognosene for 2022 viser at eksporten vil øke i årene som kommer, gitt at etterspørselen etter norske varer holder seg stabil. Veksten ligger an til å bli høyere for Nordland enn for landet som helhet.

figur 5.3

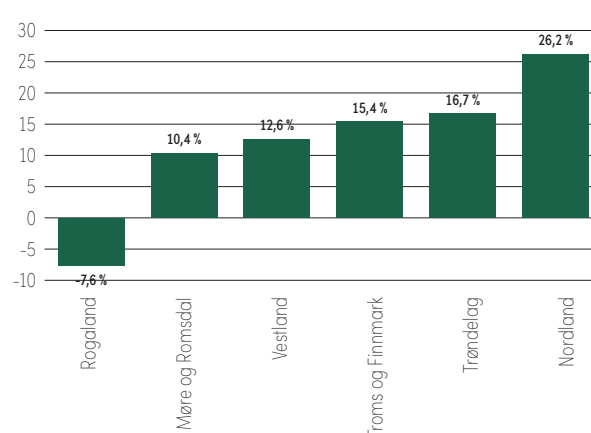
Eksport av fisk i milliarder kroner, 2021 (SSB)

Nordland var det fjerde største eksportfylket når det gjaldt eksport av fisk, rett under Møre og Romsdal, Trøndelag og Vestland. Eksportverdien for fisk passerte 20 milliarder kroner i Nordland, og videre prognoser tilsier at eksportverdien vil øke mer.

figur 5.4

Endring i eksport av fisk fra 2020-2021 (SSB)

Fra 2020 til 2021 hadde Nordland den klart største veksten i landet for eksportverdi av fisk, med en økning på hele 26,2 prosent. De andre store sjømatfylkene hadde også vekst, men betydelig lavere sammenlignet med Nordland.

Veksten skyldtes i stor grad økte priser og høyere eksportvolum. Lakseeksporten slo alle rekorder i 2021, og det var også en økning for makrell, sild og torsk.

STYRKET LØNNSOMHETEN OG ØKTE VERDISKAPINGEN

Økt aktivitet, høyere utsalgspriser, større overskudd og flere ansatte er svært godt nytt for Nordland. Bedriftene hadde et driftsoverskudd på 20,1 milliarder kroner av en omsetning på 201 milliarder kroner, mens verdiskapingen var på 61,8 milliarder kroner. Driftsmarginen nådde 10 prosent i 2021. Det var svært sterke tall. Økt aktivitet ga flere sysselsatte og investeringene som er på gang er store.

Verdiskapingen var 30,7 prosent av omsetningen sammenlignet med 26,5 prosent for fastlands-Norge. En del næringer har fortsatt svake marginer. Spesielt kultursektoren, men også deler av det opplevelsesbaserte reiselivet og personlig tjenesteyting preges fortsatt av pandemien.

Den sterke lønnsomhetsveksten ventes å avta i 2022. Økte kapasitetsutfordringer i næringslivet, høyere priser på råvarer og stigende renter gjør at det ventes en svekkelse i driftsmarginen i 2022. Krigen i Ukraina bidrar til betydelig usikkerhet og noe nedjustering av anslaget.

Hvem bidro mest?

Sjømat fortsetter å være fylkets mest lønnsomme sektor målt ved driftsresultatet. Sektoren fikk et resultat på hele 6,8 milliarder kroner i 2021. Det var 1,3 milliarder kroner mer enn året før. Utviklingen var bedre enn ventet, hvor gjenåpning av det internasjonale samfunnet og noe økt produksjonskapasitet er de viktigste driverne.

For 2022 er utsiktene at kostnadsnivået vil øke noe, og gi et moderat fall i driftsmarginen til 21,8 prosent fra 23,1 prosent i 2021. Verdiskapingen fra sektoren passerte for første gang 10 milliarder kroner, en økning på 1,5 milliarder kroner fra 2020. Verdiskapingen tilsvarte 35 prosent av omsetningen. Økt eksportverdi for laks var hoveddrivkraften.

Industri og Bygg og anlegg (BA)

Driftsresultatet for industri og BA var på om lag 5 milliarder kroner, en økning på 1,1 milliarder kroner fra 2020. Driftsmarginen ble 7,8 prosent. Det var særlig eksportindustrien som bidro til denne veksten. I BA er det stabilt fall i driftsmargin som følge av økende priser på byggevarer og utstyr.

Industri og BA bidro mest til Nordlands verdiskaping, med 17,3 milliarder kroner. Det var 1,6 milliarder kroner mer enn i 2020. Dette utgjorde 27 prosent av den totale verdiskapingen i Nordland. Verdiskapingen utgjorde 27,2 prosent av omsetningen.

En viktig drivkraft bak den økte verdiskapingen i 2021 var høyere eksportpriser samt større kaffinntekter. Industrien har svært gode tider, og parallelt utvikles en rekke nye industriprosjekter rettet mot det grønne skiftet.

Tjenesteprodusentene

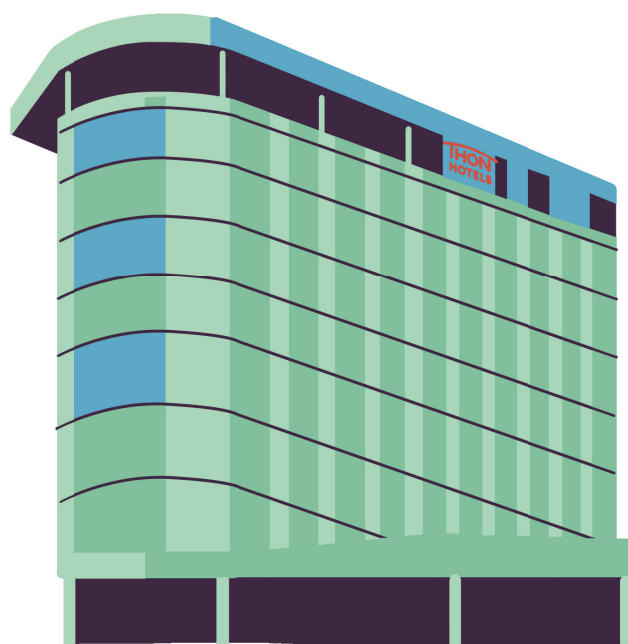
Driftsresultatet for tjenesteyting mot bedrifter var på 4,8 milliarder kroner i 2021. Det var en oppgang på 680 millioner kroner fra året før. Det ga en driftsmargin på 11,5 prosent. Det er høyere etterspørsel etter et bredt spekter av tjenester fra bedriftene som er den viktigste årsaken.

Verdiskapingen nådde 16,1 milliarder kroner i 2021, en økning på 1,2 milliarder kroner fra 2020. Det tilsvarte 37,9 prosent av omsetningen.

Tjenesteyting mot private hadde et driftsresultat på 568 millioner kroner i 2021. Sektoren startet sin innhenting senere enn andre deler av næringslivet, og fikk et nytt tilbakeslag i forbindelse med nedstengningen desember 2021. Driftsmarginen var 9 prosent. Verdiskapingen i prosent av omsetningen var høy, med 45,6 prosent. En viktig årsak til det er at dette er en arbeidsintensiv næring. At lønnsomheten igjen øker i tjenestesektoren er godt nytt, og det forventes en normalisering av tjenestekonsumet i befolkningen utover våren 2022, i takt med at pandemien dør ut.

Varehandel, reiseliv og logistikk

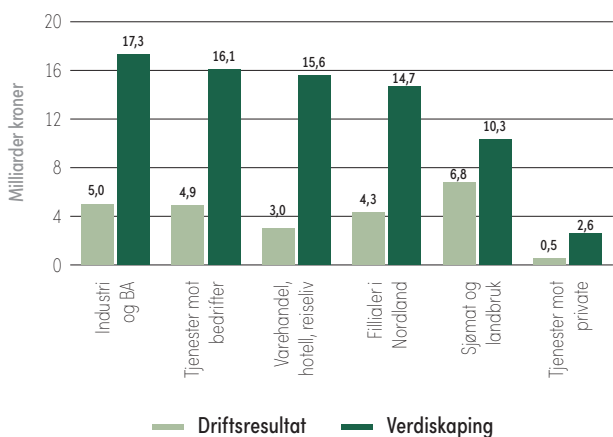
Utviklingen i varehandelen i pandemien har overrasket mange, og handelsvolumene ble langt bedre enn ventet. Det kompenserte for redusert lønnsomhet i reiseliv og persontransport. Driftsresultatet nådde 3 milliarder kroner i 2021, og driftsmarginen var 5 prosent. Verdiskapingen var på 15,6 milliarder kroner i 2021, og utgjorde 25,8 prosent av omsetningen. Verdiskapingsnivået var stabilt sammenlignet med året før, og høyere salgsvolum bidro mest til veksten. Verdiskapingen økte med 5,1 milliarder kroner sammenlignet med 2020.

THON HOTELL SVOLVÆR

figur 6.1a

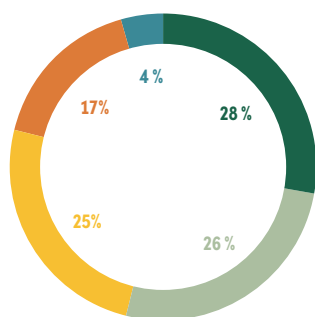
Driftsresultat og verdiskaping i milliarder kroner
per sektor i Nordland (2021) (SSB og Eniro)

I alt hadde bedriftene i Nordland et driftsresultat på 24,5 milliarder kroner (inkl. underavdelinger med 4,3 milliarder kroner). Verdiskapingen var i alt 76,5 milliarder kroner, der underavdelinger av selskaper eid utenfor Nordland utgjorde 14,6 milliarder kroner. Det største verdiskapingbidraget kom fra industri og bygg og anlegg, fulgt av tjenester mot bedrifter. Fylkets største driftsresultat hadde sjømat og landbruk, med 6,8 milliarder kroner. Deretter fulgte industri og bygg og anlegg med 5 milliarder kroner. I snitt var verdiskapingen i Nordland 31 øre per omsatt krone, godt over landsgjennomsnittet på 26,5 øre per omsatt krone. Det drives godt i Nordland, med en total driftsmargin på 10 prosent i 2021.

figur 6.1b

Verdiskaping per sektor i Nordland (milliarder kroner)

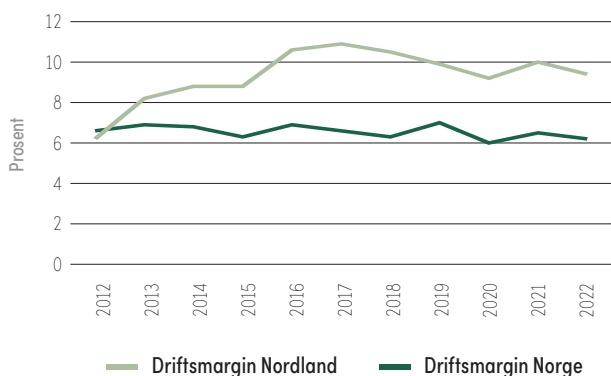

Figuren viser andel av verdiskaping per sektor i Nordland. Verdiskapingen nådde 61,8 milliarder kroner i 2021, en oppgang på 10,1 milliarder kroner fra 2020. Oppgangen skyldes innhenting etter pandemien, svært gode priser i eksportmarkedene, og god vekst i sysselsettingen. Verdiskaping er bedriftenes driftsresultat + lønn. Industri og bygg og anlegg var den største verdiskaperen, med 28 prosent av Nordland. Deretter fulgte tjenester mot bedrifter med 26 prosent, foran varehandel, reiseliv og transport med 26 prosent. Sjømat og landbruk utgjorde 17 prosent, fulgt av tjenester mot private med 4 prosent. I tjenester mot private inngår ikke offentlig sektor.

figur 6.1c

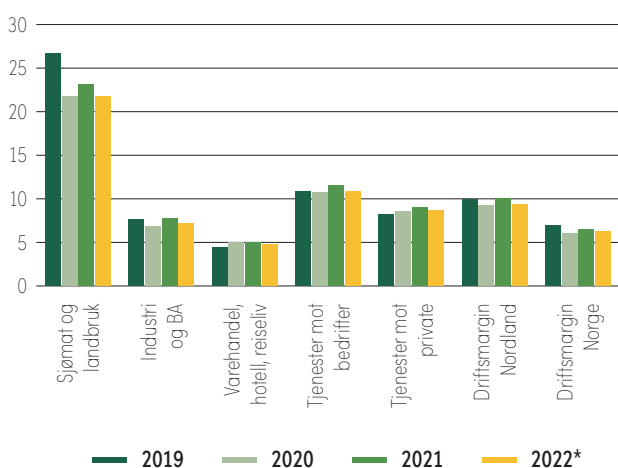
Utvikling i driftsmargin i prosent av omsetning i Nordland og fastlands-Norge

Et driftsresultat på 20,1 milliarder kroner ga en driftsmargin på hele 10 prosent i 2021. Det var opp fra 9,2 prosent i 2020. Nordland hadde klart høyere lønnsomhet en fastlands-Norge, der snittet var 6,5 prosent i 2021. Sterk prisøkning på eksportvarer, stor eksport av laks, omsetningrekord i varehandelen, samt mindre utslag av pandemien, bidro til gode tall for Nordland. Det er tiltakende kostnadsvekst for mange bedrifter som følge av dyrere underleveranser og energi, samt forventninger om et høyere lønnsoppgjør. Det ventes derfor noe lavere lønnsomhet i 2022, med en nedgang til 9,4 prosent sammenlignet med 6,2 prosent for fastlands-Norge.

figur 6.2

Utvikling i driftsmargin per hovedsektor.

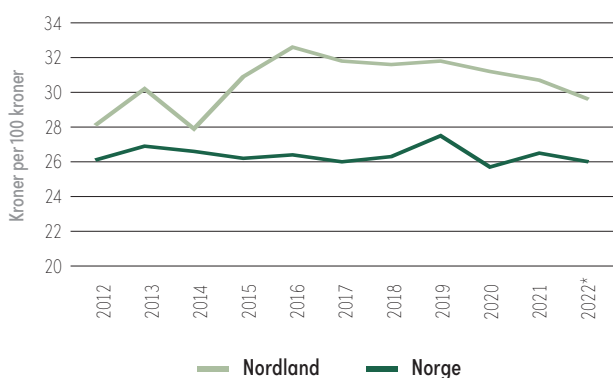

Alle sektorer unntatt varehandel og tjenester mot private hadde nedgang i driftsresultat i 2020. Innhenting i 2021 var sterk, og fikk ekstra drahjelp av eksport og høyere utsalgspriser. Av sektorene var sjømat og landbruk fortsatt mest lønnsom, med en driftsmargin på 23,1 prosent. Sterkere kostnadsvekst og anslått lønnsvekst i 2022 gir noe lavere forventet driftsmargin på 9,4 prosent for Nordland. For fastlands-Norge ventes driftsmarginene å bli 6,2 prosent i 2022.

figur 6.3

**Verdiskaping per omsatt krone Nordland og Norge.
Verdiskaping per 100 kroner**

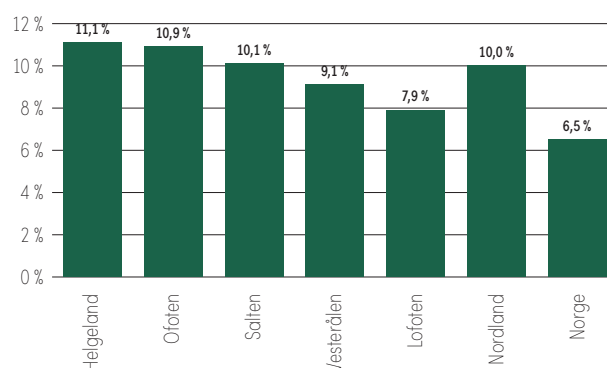
For å sammenligne verdiskapingsnivået i Nordland med Norge, har vi beregnet andelen av bedriftenes omsetning som ligger igjen som verdiskaping. Figuren viser at siden 2012 har Nordland hatt høyere verdiskaping per omsatt 100 kroner enn landsgjennomsnittet. Avstanden ned til landsgjennomsnittet varierte mellom 2 og 6,2 kroner de siste 4 årene, med et toppår i 2016. I 2021 var nivået 30,7 kroner per 100 kroner omsatt, sammenlignet med 26,5 for Norge.

figur 6.4

Driftsmargin per region i Nordland

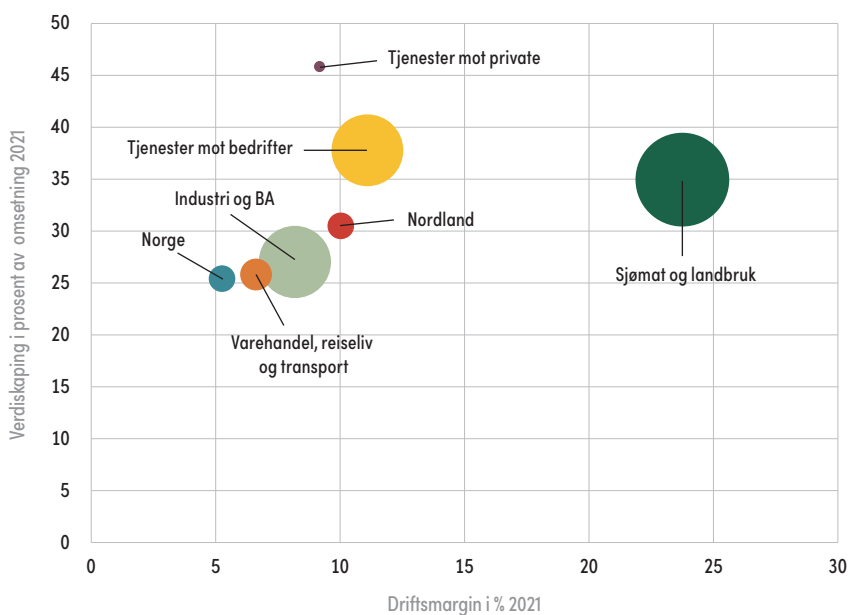
Helgeland inntok førsteplassen som regionen med høyest driftsmargin, fulgt av Ofoten og Salten. Under fylkesgjennomsnittet på 10 prosent finner vi Vesterålen og Lofoten. Sammenlignet med 2020 hadde alle regioner betydelig vekst i lønnsomheten i 2021. Forskjellene i lønnsomhet henger sammen med næringsstrukturen i de ulike regionene. Stort innslag av eksporterende industri i kombinasjon med mange sjømatbedrifter gir høyere lønnsomhet enn der det er mer reiseliv og innenlands industri. Driftsmarginene for fastlands-Norge var 6,5 prosent i 2021, en forbedring på 0,5 prosentpoeng fra 2020.

figur 6.5

Verdiskaping, driftsmargin og driftsresultat i kroner per sektor i Nordland

Figuren viser forholdet mellom verdiskaping per omsatt krone, driftsmargin og sum driftsresultat i Nordland. Driftsresultat illustrerer sektorenes relative bidrag. Verdiskaping per omsatt krone viser relativt bidrag fra sektoren i form av overskudd og lønn, og driftsmargin viser hvor god driften i selskapene er. Desto lengre mot øvre høyre hjørne en sektor befinner seg, desto mer attraktiv er sektoren målt i bidrag den gir.

KVINNERS EIERSKAP I NORDLANDSBEDRIFTENE

I Nordland jobber om lag hver femte ansatt i privat næringsliv i et selskap med kvinnelig eier. Selv om andelen er betydelig lavere enn for menn, viser tallene at kvinnene øker sin andel.

84 prosent av eierpostene til aksjeselskaper i Nordland kan spores tilbake til en privatperson. Resterende er eid av blant annet utenlandske selskaper, offentlig sektor og stiftelser. Når det er privatpersoner som står for eierskapet, kan man også si noe om fordeling av eierskap på kjønnene.

Aksjeselskapene i Nordland varierer mye i størrelse. For å hensynta dette har vi målt eierskapets betydning i antall ansatte, da dette gir et mer korrekt bilde.

Det er fortsatt menn som dominerer eierskapet, men utviklingen går mot mer

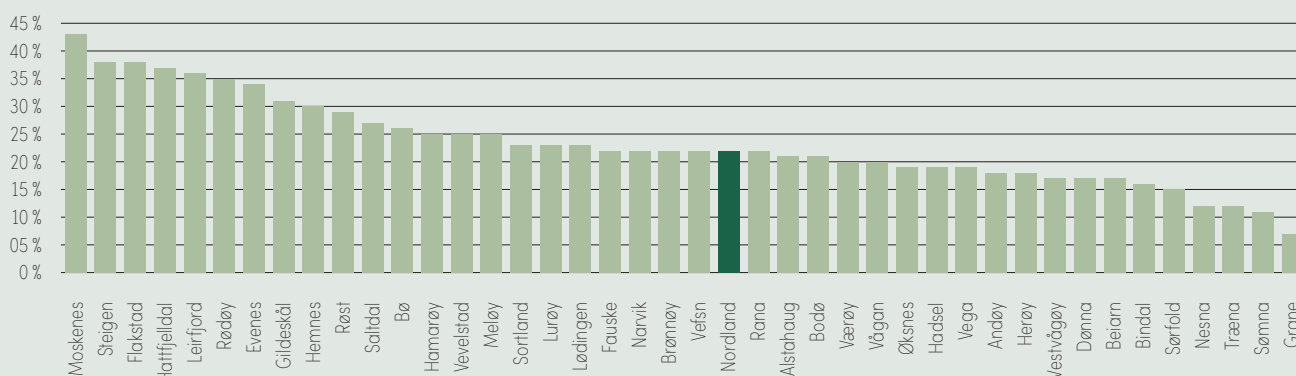
kvinnelig eierskap. På kun 5 år (2015–2020) har den kvinnelige andelen av det private eierskapet økt med 3 prosentpoeng, fra 19 til 22 prosent. Dette er samme nivået som i Nord-Norge og for landet som helhet.

Det er små forskjeller i det kvinnelige eierskapet mellom regionene i fylket, hvor Ofoten har størst andel (23 prosent) og Vesterålen og Lofoten har lavest (21 prosent).

På kommunenivå er det større forskjeller. På topp var Moskenes hvor mer enn 4 av 10 ansatte hadde kvinnelig eiere,

etterfulgt av Steigen og Flakstad. På bunn var Grane, hvor under 1 av 10 ansatte hadde kvinnelig eier.

Andel kvinnelig eierskap i kommunene

HVOR BÆREKRAFTIG ER NORDLAND

I analysen sammenligner vi status i Nordland mot status nasjonalt, og vi ser på trenden – altså utviklingen på de enkelte områdene i Nordland. Der hvor vi har sammenligningsdata fem år tilbake i tid har vi tatt det som utgangspunkt. I tillegg har vi sett på utviklingen det siste året.

Økonomisk bærekraft

Den økonomiske komponenten av bærekraftig utvikling handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn. Arbeid sikrer inntekt for den enkelte, og er viktig for å utjevne ulikheter og redusere fattigdom i befolkningen. Det er også en klar sammenheng mellom inntekt og god helse. For samfunnet gir sysselsetting skatteinntekter til kommune og stat, og er med på å skape vekst og utvikling.

Økonomisk vekst er viktig for utvikling, men utfordringen ligger i å gjøre økonomien bærekraftig. Det vil si å sikre en vekst som både sikrer menneskers behov, og holder seg innenfor naturens tåleevner.

Færre i yrkesaktiv alder

Befolkningen blir stadig eldre, noe som også innebærer at en mindre andel vil være i yrkesaktiv alder framover. Fra 2015 har andelen personer i yrkesaktiv alder gått gradvis ned, der nedgangen fra 2020–2021 var på 0,1 prosentpoeng.

Parallelt har andelen sysselsatte gått ned de siste ti årene, og var på sitt laveste i 2015. Fra 2015 økte sysselsettingen litt, men med en liten nedgang på 0,5 prosentpoeng fra 2019–2020.

I Nordland er både andelen sysselsatte og andelen i yrkesaktiv alder lavere enn på landsbasis. I 2020 var 68,9 prosent av befolkningen i Nordland i yrkesaktiv alder. Det var 1,2 prosentpoeng under nivået på landsbasis. Videre var 66 prosent av den arbeidsføre befolkningen sysselsatt, som var 0,4 prosentpoeng under snittet for landet.

Andelen uføretrygde har økt de siste fem årene, og lå i Nordland på 14 prosent i juni 2021. Det var 3,5 prosentpoeng over landsgjennomsnittet.

Flere unge blir uføre. I Nordland er det særlig aldersgruppen 25–29 år, som skiller seg negativt ut fra landsgjennomsnittet. I denne aldersgruppen er 4,5 prosent uføretrygdet her i fylket. Bare Vestfold og Telemark, Agder og Innlandet har en større andel uføretrygdede i denne aldersgruppen.

Hovedkategori	Indikator	Trend siste år	Trend siste 5 år	Sammenligning med Norge
Aldersstruktur og sysselsetting	Andel av befolkningen som er i yrkesaktiv alder	↓	↓	Rød
	Andel av befolkningen som er sysselsatt	↓	↑	
	Andel unge uføre	↓	↓	
Utdanning	Andel med høyere utdanning	↑	↑	Rød
	Andel med utdanning på fagskolenivå	↑	↑	
	Gjennomføringsgrad på videregående skoler	↑	↑	
	Resultater fra nasjonale prøver	→	→	
FoU, innovasjon og omstilling	Andel av virksomheter med FoU	↓	↑	Rød
	FoU-årsverk i næringslivet	↑	↑	
	Nyetablering av foretak	↑	↑	
Økonomisk vekst	Bruttonettprodukt per sysselsatt totalt	→	↑	Rød
Arbeidsmarkedsintegrasjon	Sentralitetsindeks	→	*	Rød

Rød (dårligere), gul (uendret) eller grønn (bedre).

Færre i yrkesaktiv alder, kan gi økonomiske utfordringer på sikt i form av mindre skatteinntekter til å opprettholde velferdsstaten, samtidig som omsorgskostnadene øker etter hvert som befolkningen blir eldre.

Utdanning bygger framtiden

Utdanning er en viktig investering i framtiden. Det gjør at en stiller sterkere på arbeidsmarkedet og at en blir i stand til å forsørge seg selv. Utdanning og deltakelse i arbeidslivet er derfor også med på å redusere økonomiske og sosiale forskjeller i samfunnet, og gi grunnlag for sosial mobilitet.

Stadig flere tar høyere utdanning

I 2020 hadde godt over én fjerdedel av befolkningen i Nordland høyere utdanning. Andelen var høyest blant kvinner, der én tredjedel hadde utdanning fra universitet og/eller høyskole. For menn var andelen 23 prosent. For begge kjønn har utdanningsnivået gradvis økt, men der den relative økningen har vært størst blant kvinner. Fra 2019–2020 økte andelen med nesten 1 prosentpoeng for kvinner, og 0,2 prosent for menn.

Fortsatt er det likevel slik at utdanningsnivået i Nordland er lavere enn snittet ellers i landet. I 2020 var forskjellen på i underkant av sju prosentpoeng for kvinner og mer enn 8 prosentpoeng for menn.

Flere menn enn kvinner tar fagskole

Det er flere menn enn kvinner som tar utdanning på fagskoler. Dette er korte yrkesrettede utdanningsløp, som enten bygger på yrkesfaglige utdanningsprogrammer med fag- eller svennebrev eller studieforberedende utdanningsprogrammer.

Andelen i befolkningen som tar fagskole i Nordland har hatt en svak økning de siste fem årene, der nivået også ligger litt over landsgjennomsnittet. Det er flere menn i Nordland som tar fagutdanning enn snittet på landsbasis, mens det motsatte er tilfelle for kvinner.

Flere fullfører videregående skole

Videregående skole er både en plattform for høyere utdanning, og utgangspunkt for mange jobber. Derfor er det viktig at flest mulig fullfører videregående skole.

De siste årene har andelen som fullfører videregående skole gradvis gått opp.

Av elevene som startet videregående skole i Nordland i 2006, var det 65 prosent som fullførte utdanningsløpet innen 6 år. For elevene som startet i 2014 gjaldt det samme for mer enn 75 prosent. Andelen som fullførte økte også med drøyt tre prosentpoeng for kullene som startet i 2014 sammenlignet med de som startet året før.

Størst frafall har elever på yrkesfag, men også her har andelen som fullfører økt mye. Blant de som startet på yrkesfag i 2006 fullførte bare litt over halvparten. Åtte år senere hadde andelen økt med 11 prosentpoeng.

Det er langt flere kvinner enn menn som fullfører videregående opplæring. Av kvinnene som startet i 2014 gjaldt det 79 prosent, noe som var sju prosentpoeng høyere enn for menn.

Andelen som fullfører videregående skole er mindre i Nordland enn på landsbasis, men forskjellen har minket de siste årene.

Lavere resultat på nasjonale prøver

De nasjonale prøvene gir informasjon om ferdigheter i lesing, regning og engelsk for elever i 5., 8. og 9. klasse. Ferdighetene er viktig for læring i alle fag.

For kullene som startet 8. og 9. klasse i 2021 var resultatene de samme som for de som startet året før. 5. klasse hadde en liten økning på 0,3 poeng, som skyldtes bedre poengscore i regning.

Over tid har resultatene i Nordland ligget under nivået på landsbasis. I 2021 lå elevene i 5. klasse i Nordland 1,3 poeng under landsgjennomsnittet, mens for 8. og 9. trinn var forskjellen på henholdsvis 1,67 poeng og 1 poeng.

Flere bedrifter ansetter folk med FoU-kompetanse

Forskning gir ny kunnskap, som er avgjørende for at vi skal skape et mer bærekraftig samfunn og næringsliv.

Andelen bedrifter med FoU-virksomhet har variert fra år til år, men fra 2015–2019 har andelen ligget godt over 10 prosent, som var nivået i 2010. I 2019 var andelen i Nordland på 15 prosent, som var en nedgang på tre prosentpoeng fra året før. I Troms og Finnmark hadde henholdsvis 12 og 16 prosent av bedriftene FoU-virksomhet i 2019.

Næringslivet får stadig flere FoU-årsverk. I 2010 hadde næringslivet i Nordland under ett årsverk per 1.000 innbyggere. Ni år senere hadde tallet økt til 1,8. Samtidig har nordnorsk næringsliv langt færre FoU-årsverk enn landsgjennomsnittet.

I perioden 2010–2019 var den prosentvise veksten i FoU-årsverk langt høyere i Nordland enn landsgjennomsnittet. Mens veksten i Nordland var på 132 prosent, var veksten for landet som helhet på 46 prosent.

Flere nyetableringer i Nordland

Jobbskaping er en grunnleggende forutsetning for sysselsetting, som i sin tur er med på å redusere ulikheter og fattigdom. Flere bedrifter er også med på å styrke den økonomiske bærekraften i fylket.

I 2020 ble det etablert 2.212 nye bedrifter i Nordland, det var 84 flere enn året før. 35 prosent av nyetableringene kom i Salten, mens 29 prosent kom på Helgeland. Resten var ganske likt fordelt mellom de tre øvrige regionene i fylket; Ofoten, Lofoten og Vesterålen.

Nyetablerte bedrifter utgjør en stadig større andel av det totale bedriftspopulasjonen i Nordland. I 2020 var andelen drøyt 14 prosent, som var to prosentpoeng under landsgjennomsnittet.

Selv om det ble etablert langt flere nye bedrifter i Salten og Helgeland enn i de øvrige tre regionene, utgjorde de omtrent den samme andelen av det samlede bedriftspopulasjonen i alle de fem regionene i Nordland. Størst andel utgjorde nyetableringene i Salten med mer enn 15 prosent, mens de på Helgeland utgjorde den minste andelen (13 prosent).

Andelen nyetablerte bedrifter i Nordland ligger under snittet for landet.

Økonomisk vekst

I 2019 var bruttoprodukt (basisverdi) per sysselsatt i Nordland på 900.000 kroner. Det var omtrent på samme nivå som året før, men med en økning på 36 prosent fra 2010.

Bruttoproduktet, som også er et mål på verdiskaping, er lavere i Nordland enn for landet sett under ett. I 2019 lå landsgjennomsnittet på rundt 1,2 millioner kroner. Samtidig har den relative veksten i Nordland vært sterkere enn snittet for landet når man ser siste tiårsperiode under ett (2010–2019).

Sammenlignet med resten av landet er verdiskapingen i Nordland særlig høy innenfor elektrisk kraftproduksjon, og innenfor fiskeri- og havbruksnæringen.

Arbeidsmarkedsintegrasjon

SSB har laget en indeks for sentralitet som gir en verdi for hver kommune mellom 0 og 1.000. Desto høyere tall jo mer sentral er

kommunen i forhold til reisetid til arbeidsplasser og servicefunksjoner. Oslo ligger høyest i Norge med verdien 1.000.

Den mest sentrale kommunen i Nordland er Bodø, fulgt av Rana, og der Vefsn har passert Narvik på en tredjeplass.

Av de 10 minst sentrale kommunene i Norge ligger 6 i Nordland. Tre av disse; Træna, Rødøy og Lurøy er blant de fem minst sentrale kommunene i landet.

Sosial bærekraft

Sosial bærekraft tar utgangspunkt i mennesket, og de forhold som sikrer at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv.

For å måle status har vi tatt utgangspunkt i forhold som likestilling, fattigdom, helse, boforhold, trygghet og påvirkningskraft. Dette er forhold, som hver for seg og til sammen, forteller oss hvordan det er å bo og leve i Nordland.

Hovedkategori	Indikator	Trend siste år	Trend siste 5 år	Sammenligning med Norge
Fattigdom og ulikhet	Fattigdomsrisiko	→	→	
	Ulikhet i inntekt	→	→	
Boforhold og boligpriser	Trangboddhet	→	→	
	Kvadratmeterpris enebolig	↓	↓	
	Kvadratmeterpris blokkleilighet	↓	↓	
Helse	Forventet levealder	↑	↑	
	Legemeldt sykefravær	↓	↓	
	Andel overvektige	↑	↑	
	Psykiske lidelser	↓	↓	
	Andel med friske tenner	→	↑	
	Andel med hjerte- og karsykdommer	↑	↑	
	Tilgang på rekreasjonsareal	↑	↑	
Tilgang på naturterreng	↑	↓		
Trafikksikkerhet	Drepte i trafikken	↑	→	
Likestilling og integrering	Deltidsarbeid blant sysselsatte kvinner og menn	↑	↑	
	Farspermisjon	→	→	
	Andel kvinner i kommunestyre	→	→	
	Frafall i videregående skole, menn og kvinner	↑	↑	
	Innvandrere og andres deltakelse i arbeidsliv eller utdanning	↑	↑	
	Differanse i inntektsnivå blant innvandrere og andre	↑	↑	
Demokrati og kriminalitet	Valgdeltakelse, kommunestyrevalg	↑	→	
	Valgdeltakelse, stortingsvalg	→	→	
	Anmeldte lovbrudd, alle typer	↑	↑	
	Anmeldte lovbrudd, vold og mishandling	↑	↑	

Rød (dårligere), gul (uendret) eller grønn (bedre).

Foto: Karoline OA Pettersen

Inntekt

10 prosent med lavinntekt

Lavinntekt, målt som 60 prosent av medianinntekt, er et mye brukt mål på fattigdom og også EUs mål på lavinntekt. Tilsvarende blir Gini-koeffisienten brukt til å måle inntektsulikheter i befolkningen. Er Gini-koeffisienten på 0 betyr det at alle har samme inntekt, er den på 1 er det én person eller én husholdning som har all inntekt.

Andelen familier og husholdninger med lav inntekt har økt siden 2010, men har de siste årene holdt seg ganske stabilt. I 2019 hadde 9,8 prosent av befolkningen i fylket en inntekt som var mindre enn 60 prosent av medianinntekten.

Størst andel personer med lavinntekt finner vi i Herøy, der i underkant av 16 prosent hadde lav inntekt i 2019. Dernest kommer Leirfjord, Bø og Vega. Minst andel personer med lavinntekt finner vi i Rana med 7,8 prosent. Dernest kommer Bodø, Vefsn og Sørfold.

Inntektsulikheten har vært stabil i mange år, og var i 2019 på 0,21. Ulikheten i inntekt er størst i Lurøy og Vevelstad, der den ligger på 0,3. Minst forskjell finner vi i Hattfjelldal, Evenes Saltdal, Sørfold, Tjeldsund, Hemnes og Tysfjord, der den ligger på 0,19.

Nordland ligger under landsgjennomsnittet på begge målene. I 2019 hadde 11,2 prosent av befolkningen i Nordland lavinntekt, mens landsgjennomsnittet for inntektsulikhet var på 0,25.

Studier viser at barn som vokser opp i lavinntektsfamilier har større sannsynlighet for å havne i de laveste inntektsklassene som voksne. I tillegg viser studier at oppvekst i lavinntekt fører til svekket helse på lengre sikt.

Mange bor romslig i Nordland

Folk bor mindre trangt i Nordland enn ellers i landet. Mens 9 prosent bodde på få rom og kvadratmeter i Nordland i 2020, var landsgjennomsnittet for trangboddhet på drøye 10 prosent. Blant fylkene er det Oslo som skiller seg negativt ut, der rundt 20 prosent av befolkningen bor trangt.

I Nordland er det Hamarøy og Beiarn, som har størst andel med trangboddhet. I disse kommunene bor i overkant av 12 prosent på få rom og kvadratmeter. Mens innbyggerne i Sømna og Vevelstad har størst boligareal å boltre seg på. I disse kommunene bor henholdsvis 5 og 6 prosent av innbyggerne på små boligareal.

Andelen som bor trangt i fylket og på landsbasis har holdt seg stabilt de siste årene.

Hvorvidt folk bor trangt eller ikke har ofte sammenheng med privatøkonomien til den enkelte, som igjen har sammenheng med utdanningsnivå og inntekt. Bolig har stor betydning for livskvalitet.

Sterk prisøkning i boligmarkedet

I 2021 var snittprisen på en 100 kvadratmeters blokkleilighet i Nordland på nesten 4,7 mill. kroner, mens en enebolig eller et småhus (rekkehus og tomannsbolig) på samme størrelse kostet henholdsvis rundt 2,2 og 3,1 mill. kroner.

Mellom kommunene i fylket er det store variasjoner, og der Bodø er dyrest. I Bodø kostet en blokkleilighet på 100 kvadratmeter 5,6 millioner kroner i 2021, mens snittprisen i en kommune som Alstahaug var halvparten. Tilsvarende kostet en enebolig på 100 kvadratmeter i Bodø i underkant av 3,8 mill. kroner, mens

en enebolig på samme størrelse i Lødingen kostet mindre enn én fjerdedel av prisen i Bodø.

Fra 2020-2021 steg kvadratmeterprisen for blokkleiligheter i Nordland med hele 17 prosent, mens prisveksten på eneboliger og småhus var på henholdsvis 8,5 prosent og 13,5 prosent. Ser vi på prisutviklingen de siste ti årene har kvadratmeterprisen for blokkleiligheter, eneboliger og småhus økt med henholdsvis 71 prosent, 45 prosent og 55 prosent.

Høy prisstigning til tross; boligprisene i fylket ligger fortsatt godt under landsgjennomsnittet. Samtidig har kvadratmeterprisen for blokkleiligheter og småhus hatt en sterkere prosentvis vekst i Nordland enn for landet som helhet.

Økte priser gjør det stadig vanskeligere for førstegangskjøpere å komme inn på boligmarkedet. Boligen er den viktigste formues-komponenten til de fleste husholdninger her til lands. At deler av befolkningen forhindres i å ta del i denne veksten, kan gi store økonomiske forskjeller på sikt.

Helse

Folkehelsen er generelt god her til lands, samtidig er det betydelige sosioøkonomiske forskjeller i forventet levealder. Det gjelder for de fleste sykdommene, og gjenspeiler ulike levekår og levevaner. Generelt er det sånn at personer med lav utdanning har større sjanse for sykdommer, skader og plager enn personer med høy utdanning.

Dårlig helse påvirker den enkeltes livskvalitet, og kan gi mange tapte leveår. For samfunnet som helhet gir det seg utslag i befolkningens totale helsepotensiale ikke utnyttes fullt ut, og i mange tilfeller også til økte kostnader knyttet til helsetjenester og trygdeytelser.

Vi lever lengre

Vi lever stadig lengre, og kvinner lever lengre enn menn. Jenter født i perioden 2013-2019 kan forvente å bli 84 år, det er fire år lengre enn for gutter født i samme periode. De kan også forvente å leve 0,7 år og 5,2 år lengre enn henholdsvis jenter og gutter som er født fem år tidligere.

Fortsatt er det likevel sånn at kvinner og menn i Nordland har kortere forventet levealder enn snittet for landet.

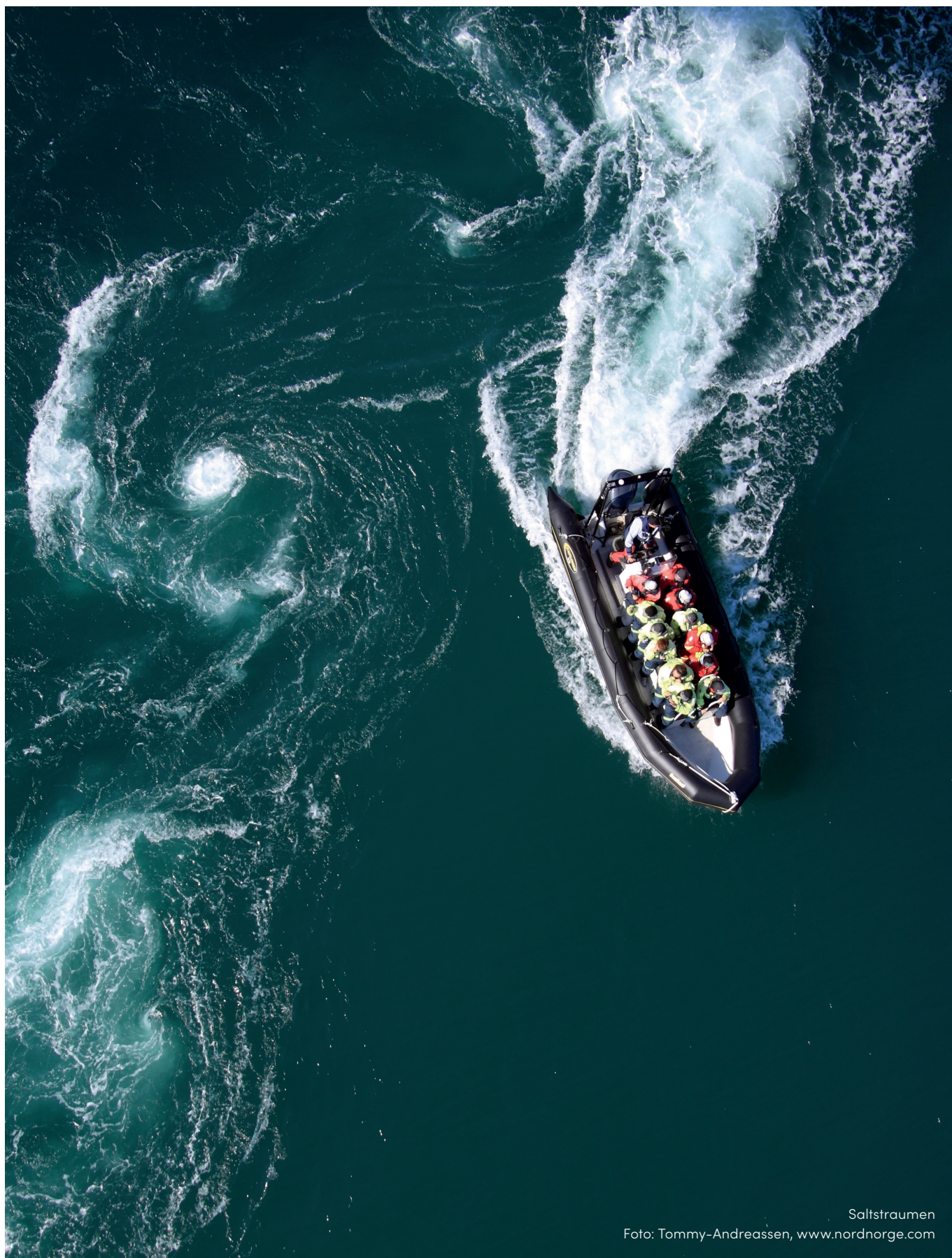
Flere syke i arbeidslivet

Det legemeldte sykefraværet for lønnsinntakere i Nordland økte med 0,3 prosentpoeng fra tredje kvartal 2019 til tredje kvartal 2020. Det var da på 5,4 prosent, som også er en økning fra nivået i 2016.

Sykefraværet i Nordland er høyere enn snittet for landet. I 2020 var forskjellen på 0,9 prosentpoeng. Sykefraværet er langt høyere for kvinner enn for menn.

Færre overvektige

Andelen overvektige i Nordland gikk ned med to prosentpoeng fra 2019-2020, til 26 prosent. Det var også tre prosentpoeng lavere enn for fem år siden. Overvekt er et større problem for menn enn for kvinner.

Saltstraumen
Foto: Tommy-Andreassen, www.nordnorge.com

Det er en større andel overvektige i befolkningen i Nordland enn for landet som helhet. I 2020 var landsgjennomsnittet på 22 prosent.

Flere sliter med psykiske lidelser

Stadig flere sliter med psyken sin. Fra 2019–2020 økte andelen personer i Nordland som tok kontakt med lege på grunn av psykiske lidelser med 2,6 prosent, og fra 2015 økte andelen med 14 prosent. Det er angstlidelser som øker mest.

Det er i snitt flere innbyggere i Nordland som oppsøker lege på grunn av psykiske lidelser enn på landsbasis.

God tannhelse i Nordland

I de siste årene har tannhelsen hos innbyggerne i Nordland blitt bedre. I 2020 hadde 84 prosent friske tenner, som var samme andelen som året før. Fem år tidligere var andelen tre prosentpoeng lavere. Blant innbyggerne i Nordland er det en større andel personer med friske tenner enn på landsbasis.

God tannhelse er viktig for den generelle helsen, for velvære og livskvalitet.

Andel med hjerte- og karsykdommer

Færre dør eller blir innlagt på sykehus på grunn av hjerte- og karsykdom. I 2020 gjaldt det 16 per 1000 innbyggere i Nordland, der de aller fleste tilfellene dreier seg om sykehusinnleggelse. Det var en nedgang fra året før og fem år tidligere på henholdsvis 0,9 prosent og 1,6 prosent.

Nordland har i snitt flere sykehusinnleggelse på grunn av hjerte- og karsykdommer enn landsgjennomsnittet, mens antall dødsfall er likt landet ellers.

Nært til friluftaktiviteter

Det er en fordel å bo i Nordland om du er glad i frisk luft og friluftsliv. I 2020 hadde 61 prosent tilgang til naturterreng, mens 69 prosent hadde tilgang til rekreasjonsområder, som grøntanlegg.

Andelen, som har tilgang til rekreasjonsområder, har gradvis økt de siste årene, mens andelen som har tilgang til naturterreng har gått ned. Ser vi på landsgjennomsnittet ligger fylket langt over på begge områdene, og spesielt på tilgang til naturterreng der forskjellen er på 16 prosentpoeng.

Trafikksikkerhet

Antall drepte i trafikken i Nordland gikk markant ned fra 2019–2020, men da fra et relativt høyt nivå. I tillegg ble antallet hardt skadde redusert fra året før.

Selv om antallet omkomne i trafikken varierer noe fra år til år, er det flere som dør på veiene i Nordland enn nasjonalt. I grove trekk gjelder det samme for hardt skadde.

Likestilling og integrering

Likestilling handler om en rettferdig fordeling av makt, innflytelse og ressurser.

Det fins flere indikatorer for kjønnslikestilling i kommunene. Her har vi valgt ut tre indikatorer, som hver for seg og til sammen måler likestilling på hjemmebane, i arbeidslivet og i samfunnet ellers.

Hver indikator har en verdi mellom 0 og 1, der verdien 0 indikerer maksimal kjønnsforskjell og 1 indikerer full likestilling.

Av de tre indikatorene er det innenfor deltidsarbeid at menn og kvinner er minst likestilt, dernest kommer fars uttak av foreldrepermisjon. Høyest kjønnslikestilling finner vi i kommunestyrene, men også her er det en vei å gå før det blir like mange kvinnelige kommunestyrerepresentanter som menn.

Reine
Foto: Bård-Løken, www.nordnorge.com

Flere fedre blir hjemme med barn

Andelen fedre som tar ut hele eller mer enn tildelt farspermisjon har økt den siste 10-årsperioden, men har hatt et ganske stabilt nivå de siste årene. Nedgangen fra 2018–2019 skyldes endringer i SSBs datagrunnlag. Fortsatt er det sånn at Nordland har en mindre andel menn, som tar ut farspermisjon enn landsgjennomsnittet. Men mellom kommunene varierer andelen mye.

I 2019 var det 14 kommuner i Nordland som hadde en høyere andel menn som tok ut farspermisjon enn det som var snittet for landet. Høyest andel hadde Lurøy med 75 prosent, mens Vega hadde minst andel med 30 prosent.

Deltidsarbeid vanligst blant kvinner

Fra 2018–2019 gikk deltidsarbeid ned for menn og kvinner, og bidro med det til å forsterke trenden de siste fem årene.

Deltidsarbeid er langt mer vanlig blant kvinner enn blant menn. Nesten fire av ti kvinner jobber deltid i Nordland, mens 15 prosent av sysselsatte menn i fylket gjør det samme.

I noen kommuner er deltidsarbeid langt mer utbredt enn i andre. Mest deltidsarbeid blant kvinner finner vi i Beiarn og Rødøy, der rundt seks av ti jobber deltid. I motsatt ende finner man bykommunene Bodø, Narvik og Rana, der rundt én tredjedel jobber deltid.

Også blant menn varierer omfanget av deltidsarbeid mellom kommunene. I Vega og Gildeskål jobber omkring en fjerdedel av alle menn deltid. Mens under én av ti gjør det samme i Tysfjord og Herøy.

Det er en større andel menn og kvinner som jobber deltid i Nordland enn når vi ser landet under ett.

Innvandrere har lavere lønn

Innvandrere i Nordland tjener mindre enn snittet for innvandrere på landsbasis. De siste årene har inntektene for innvandrere gradvis økt. Lønningene blant innvandrere i Nordland ligger fortsatt langt under lønningene til befolkningen ellers, selv om avstanden har minket litt.

Lavere inntekter blant innvandrere i Nordland gjenspeiler inntektssituasjonen blant sysselsatte ellers i fylket, som også er lavere enn landsgjennomsnittet. Det er i Akershus, Rogaland og Oslo at innvandrerne tjener best.

Økt arbeidsledighet blant innvandrere

I fjerde kvartal 2020 var sysselsettingen blant innvandrere på 63,9 prosent, det var 2,4 prosent under nivået i befolkningen ellers. De siste fem årene har sysselsettingen blant innvandrere hatt en langt sterkere prosentvis vekst enn i resten av befolkningen.

Samtidig er arbeidsledigheten langt høyere blant innvandrere enn i befolkningen ellers. I 2020 var 7,3 prosent av alle innvandrere i Nordland registrert som arbeidsledige eller på tiltak. For den øvrige delen av befolkningen gjaldt det samme for 2 prosent.

Arbeidsledigheten i Nordland er lavere enn landsgjennomsnittet. Det gjelder både for innvandrere og for befolkningen ellers.

Flertall av menn i kommunestyrene

I grove trekk er det slik at seks av ti kommunestyremedlemmer er menn. Det gjelder både i Nordland og på landsbasis. Bildet er uendret de siste fem årene.

Mellom kommunene er det likevel variasjoner. I åtte kommuner har kvinner flertallet i kommunestyrene. Flakstad troner her øverst med en kvinneandel på 64 prosent, mens Røst har minst med 19 prosent.

Demokrati og kriminalitet

Demokrati forutsetter at innbyggerne deltar i valg og at de er representert i ulike beslutningsorgan i samfunnet.

Flere stemte ved kommunevalget 2019

63,6 prosent av alle stemmeberettigete i Nordland stemte ved kommunevalget i 2019. Det var en økning på 3,7 prosentpoeng fra valget i 2015, men omtrent på samme nivå som kommunevalget i 2011.

Av regionene hadde Helgeland høyest valgdeltakelse i 2019, der 70 prosent brukte borgerretten sin, mens Lofoten hadde lavest andel med 65 prosent.

Blant kommunene troner Bindal og Røst øverst med en valgdeltakelse på 80 prosent. Lavest deltagelse hadde Narvik og Moskenes med 57 prosent.

Valgdeltakelsen til kommunevalgene i Nordland er rundt ett prosentpoeng lavere enn på landsbasis.

Tre fjerdedeler stemmer ved Stortingsvalget

Stortingsvalget 2021 ga en valgdeltakelse i Nordland på 74,2 prosent. Det var i underkant ett prosentpoeng lavere enn ved forrige Stortingsvalg, og tre prosentpoeng under landsgjennomsnittet.

I fylket varierte valgdeltakelsen mellom kommunene, der 14 kommuner hadde høyere valgdeltakelse enn det som var smittet på landsbasis. Høyest valgdeltakelse hadde Bindal med drøyt 85 prosent. Lavest deltagelse hadde Moskenes, der i overkant av 66 prosent tok i bruk stemmeretten sin.

Nedgang i antall lovbrudd

Fra 2019–2020 gikk antallet politianmeldte lovbrudd ned i Nordland, og var med det med på å forsterke trenden fra tidligere år. Nedgangen det siste året skyldes færre lovbrudd knyttet til rusmidler, vold og mishandling samt ordens- og integritetskrenkelse.

Over tid har Nordland hatt langt færre lovbrudd enn landsgjennomsnittet. Spesielt gjelder det for eiendomstysteri.

Bare for lovbrudd knyttet til vold og mishandling, og de siste årene også for rusmidler, skiller Nordland seg negativt ut sammenlignet med nasjonale tall. Med en nedgang på 0,5 prosentpoeng i volds-kriminalitet fra 2019–2020 har bildet endret seg, og også på dette området har Nordland nå færre lovbrudd enn landsgjennomsnittet.

Miljømessig bærekraft

Miljømessig bærekraft omfatter bruk av naturens ressurser, samtidig som samfunnet tar vare på natur og klima. En utfordring rundt miljømessig bærekraft er at mange miljøpåvirkninger er globale; det vi gjør i Nordland påvirker resten av verden og omvendt.

Flere miljøutfordringer kan knyttes til den enkelte innbyggers handlinger og aktiviteter. Hvorvidt en velger å kjøre kollektivt eller elbil er ett eksempel på dette. Det samme er konsum og kast av klær og elektriske artikler, der en også kan velge å sende klær og elektriske artikler til gjenvinning. Forbruk av strøm er et tredje område, som innbyggerne selv til en viss grad kan bestemme om de vil bruke lite eller mye av.

Offentlig og privat sektor påvirker også miljøet på ulike områder. Utslipp av fosfor og nitrogen i vann og avløp og nedbygging (omdisponering) av dyrket mark er eksempler på dette.

Klimagassutslipp

Klimagassutslippene har hatt en nedgang det siste året med 6 prosent, og en nedgang på nesten 10 prosent de fem siste årene.

Selv om Nordland har hatt en nedgang, er utviklingen svakere enn nasjonalt. Det forsterket gapet mellom fylket og resten av landet, der utslippene per innbygger i Nordland er langt høyere enn for snittet av landet.

Hovedkategori	Indikator	Trend siste år	Trend siste 5 år	Sammenligning med Norge
Klima	Geografisk klimagassutslipp	↑	↑	Rød (dårligere), gul (uendret) eller grønn (bedre).
Transport	Andel elbiler	↑	↑	
	Passasjerkm. med buss per innbygger	↓	↓	
Energi	Nettoforbruk elkraft husholdninger	→	↓	
Forbruk	Husholdningsavfall per innbygger	↓	↓	
	Andel husholdningsavfall til gjenvinning	↑	↓	
Vann og avløp	Vannkvalitet	↑	↑	
	Utslipp fosfor	→	→	
	Utslipp nitrogen	→	↓	
Arealbruk	Omdisponering av dyrka mark	↓	↓	

Rød (dårligere), gul (uendret) eller grønn (bedre).

Transport

Flere el-biler på veiene

Stadig flere kjører el-bil. I 2020 gjaldt det 5 prosent av alle privatbiler i Nordland. Det var 1 prosentpoeng flere enn året før, eller totalt 1.534 flere el-biler på veiene. På landsbasis var andelen 12 prosent.

Innad i fylket er det store forskjeller i hvor mange som kjører el-bil. I Salten og Ofoten var el-bil andelen på henholdsvis 8 og 7 prosent i 2020, mens Lofoten hadde lavest andel med 2 prosent.

Det er i Bodø vi finner størst andel el-biler med 12 prosent, mens både Beiarn og Saltdal har en andel på under 1 prosent.

Lange avstander og mangel på ladestasjoner er med på å forklare hvorfor folk i distriktkommunene, som det er mange av i Nordland, i liten grad velger el-bil. Fram til nå har også en rekke incentivordninger, som gratis parkering og lavere bompengavgift, favorisert el-biler i byene. Dette bildet kan endre seg når etter hvert infrastrukturen knyttet til el-biler bygges ut.

Færre reiste med buss

I 2020 reiste hver innbygger i Nordland i snitt 293 kilometer med buss. Det var en nedgang på i overkant av 40 prosent fra året før, men også når vi sammenligner med nivået i 2016. Samtidig reiste hver nordmann i snitt 470 kilometer med buss i 2020, altså 60 prosent mer enn snittet i Nordland.

Nedgangen skyldes i all hovedsak endrede reisevaner som følge av koronatiltak.

Fortsatt høyt strømforbruk i nord

Innbyggerne i Nordland brukte i snitt 8.900 kWh i elektrisk strøm i 2020. Det var omtrent på samme nivå som året før, men 4 prosent høyere enn for fem år siden.

Strømforbruket per innbygger var dermed mye høyere i Nordland enn på landsbasis, der snittet var på 7.122 kWh i 2020. Blant fylkene er det bare innbyggerne i Troms og Finnmark som har et høyere strømforbruk enn innbyggerne i Nordland.

En lang og kald vinter gir større oppvarmingsbehov, og er en viktig årsak til at strømforbruket i nord er høyere enn i resten av landet. Samtidig vil en stadig større elektrifisering av blant annet transport og industri føre til økt etterspørsel etter elektrisk strøm. Dette vil føre til økt behov for tilgang til strøm, og til sparetiltak. Det siste vil også gjelde husholdningene i nord.

Mye gikk i søpla i 2020

I 2020 kastet hver innbygger i Nordland i snitt 481 kg husholdningsavfall. Det var 43,5 kg mer enn året før, 79 kg mer enn for fem år siden og 33 kg over landsgjennomsnittet.

Parallelt har avfall levert til gjenvinning holdt seg ganske stabilt i perioden 2015–2020. I 2020 leverte hver innbygger i Nordland i snitt 84,2 kg til gjenvinning. Det var rundt 1 kg mindre enn året før, men litt mer enn i 2016. Innbyggerne i Nordland leverer mer til gjenvinning enn landsgjennomsnittet. I 2020 var det nesten 2 kg mer.

Forbruk setter press på naturressurser og bidrar til forurensning og tap av naturmangfold. Det er derfor viktig at forbruket går ned.

Vannkvaliteten ble bedre

Det er flere indikatorer på vannkvalitet, men i likhet med tidligere år har vi har valgt å ta for oss: E. coli, farge, intestinale enterokokker og pH. Maksimal score for disse fire indikatorene er 400 prosent, der Nordland får 393,5 prosent og Norge får 394,1 prosent. Nesten alle husholdningene i Nord-Norge er tilknyttet kommunale anlegg for vannforsyning. Score for de ulike indikatorene varierer litt fra år til år, der variasjonene er knyttet til enkeltkommuner. Fra 2019–2020 gikk vannkvaliteten opp i Nordland med i overkant av 5 prosentpoeng. Nordland har høyere utslipp av fosfor og nitrogen fra avløpssektoren enn landsgjennomsnittet. Nordland er et havbruksfylke, som nok er en viktig forklaring på dette.

Mer dyrket mark til næringsbygg

I 2020 ble det omdisponert 349 dekar dyrkbar jord og 151 dekar dyrket jord i Nordland. Det var en økning på 132 prosent fra året før, og en økning på 8 prosent fra 2016. Men fortsatt blir det omdisponert mindre dyrket mark per innbygger i Nordland enn landsgjennomsnittet.

Rundt 76 prosent ble omdisponert til boliger og næringsbygg i 2020, mens 17 prosent ble omdisponert til infrastruktur som blant annet veier.

Areal er en begrenset ressurs, som ofte er gjenstand for motstridene interesser. En nedbygging av jordbruksareal får blant annet konsekvenser for matproduksjon, artsmangfold og klimagassutslipp. Norge har satt seg som mål at omdisponering av dyrket mål skal ikke overstige 3.000 dekar innen 2025. Dette målet må Nordland bidra til at vi når.

Tørrfisk, Norges sjømatråd
Foto: Johan Wildhagen

RIGGET FOR MER VEKST

2022 er året da pandemien forhåpentligvis slipper taket. Næringslivet og omgivelsene har endret seg mye de siste to årene, og i 2022 skal vi søke mot en ny normal for fremtidens Nordland. Den gode utviklingen fra 2021 fortsetter og det ventes vekst opp mot 6 prosent i bedriftens omsetning inneværende år. Men himmelen er ikke skyfri.

Mer dempet vekst i fastlandseksporten etter rekordår

Nordlands eksporterende bedrifter satte omsetningsrekord i 2021. Høy kapasitetsutnyttelse og svak vekst i produksjonen, kombinert med kraftig prisvekst forklarer utviklingen. Dette gjaldt for metaller, men også for sjømaten som eksporteres fra fylket. Det ventes mer balanse i tilbud og etterspørsel fremover, noe som gir langt svakere prisvekst enn i 2021. Produksjonsvolumene vil være tilnærmet uendret, og eksportverdien ventes å sette ny rekord i 2022. Eksportverdien fra Nordland er ventet å øke med 4 prosent i 2022.

Nordlandsøkonomien er veldig eksponert mot internasjonale konjunkturer, og både de kortsiktige og mer langsiktige makroøkonomiske konsekvensene av Russlands invasjon av Ukraina vil påvirke utviklingen. Russland er i svært liten grad en direkte handelspartner for Nordlandsbedrifter, så etterspørselen vil i begrenset grad påvirkes, men man har allerede sett utslag av krisen i valutakurser, renter og råvarepriser.

Norsk gass har blitt mer ettertraktet enn noensinne, og petroleumsinstallasjonene utenfor Nordlandskysten kommer til å sette omsetningsrekord i 2022. Nordlandssokkelen er koblet på den europeiske infrastrukturen for gass-distribusjon gjennom rørledningen Polarled.

Grønne vekstimpulser

Det er en betydelig leverandørindustri knyttet til fiskeri og havbruk, kraftforedlende industri, kraftproduksjon og petroleumssektoren. Etterspørselen fra de tradisjonelle kundene vil fortsatt være god,

men den viktigste driveren fremover vil være de grønne industrietableringene som er i ferd med å materialisere seg. I takt med at prosjektene skyter fart, ventes det betydelige ringvirkninger i Nordland allerede i 2022.

Disse grønne investeringene vil også gi viktige impulser til bygg og anleggsnæringen i årene som kommer. Det er både eksisterende bedrifter som investerer for å redusere klimabelastning, i tillegg til en rekke spennende nyetableringer innen hydrogen, batteri og grønne teknologier. Øvrige investeringer i bygg og infrastruktur er ventet å være på et mer stabilt nivå, men satsinger innen landbasert oppdrett vil også bidra positivt. Økte byggevarekostnader og høy kapasitetsutnyttning kan bidra til at planlagte investeringer utsettes, særlig i offentlig sektor. Det ventes også at etterspørselen fra private husholdninger vil falle noe som følge av at mange benyttet pandemien til å få gjennomført planlagt vedlikehold.

Forsiktig pengebruk

Varehandelen klarte seg godt gjennom pandemien, drevet av høyt konsum blant husholdningene. I 2022 er det mange faktorer som vil bremse befolkningens forbruk. Høye energipriser, renteoppgang og prisvekst på en rekke varer vil ta en større andel av den disponible inntekten.

Når prisveksten blir høyere enn lønnsveksten til innbyggerne (reallønnsnedgang) vil det merkes som lavere etterspørsel i varehandelen og i husholdningsrettet tjenesteyting. Forbruksveksten

blir mindre og noe tilstramning er ikke så dramatisk for varehandelen som leverte tidens resultater og styrket soliditeten under pandemien. Det er mer utfordrende for tjenesteyterne som i store deler av pandemien hadde lavere aktivitet enn normalt. Det ventes et lønnsoppgjør på minst 3,5 prosent.

Noe mer forutsigbarhet i reiselivet

Store deler av reiselivet i Nordland har vært hardt prøvet gjennom pandemien, men heldigvis reflekteres ikke dette i konkurstallene. Usikkerheten for 2022 er knyttet til i hvilken grad næringslivsmarkedet kommer tilbake. Etter to år med norgesferie er det forventet at Nordmenn igjen vil prioritere utenlandsreiser. Det ventes at

utenlandske turister bare delvis klarer å kompensere for dette bortfallet. I sum ventes det en svak positiv utvikling i reiselivet som følge av mer forutsigbarhet for de reisende, og mindre sannsynlighet for bråe nedstengninger.

Nordland er attraktiv

Vi forventer at 2022 kan bli et godt år for Nordlandsbedriftene. Produktiviteten er høy og varene og tjenestene som produseres er etterspurt. Nordland er attraktiv. Dette kommer til syne gjennom de grønne industrietableringene som er under realisering, og hvordan disse tiltrekker seg høykompetent arbeidskraft fra langt utenfor landegrensene.

Sted	Type investering	Hva investeres det i?	Hvem investerer	Ramme i millioner
Halsa	Fiskeri	Lavutslipps fiskefartøy	Sørheim Holding	450
Mosjøen	Grønn industri	Vindpark, åpnet 2021	Eolus Vind	4 000
Mo i Rana	Grønn industri	Batteriproduksjon, fase 1	Freyr	2 000
Sørfold	Grønn industri	Energigjenvinning	Elkem Sørfold	750
Narvik	Grønn industri	Brenselcelle produksjon	Teco2030	750
Narvik	Grønn industri	Batteriproduksjon	Aker Horizons	500
Mosjøen	Grønn industri	Karbon nanofiber	Bergen Carbon Solutions	400
Breivik i Salten	Havbruk	Smoltproduksjon	Salten Aqua	600
Nesna	Havbruk	Landbasert oppdrett	Arctic Sea Farm	600
Andenes	Havbruk	Landbasert oppdrett	Andfjord Salmon	500
Gildeskål	Havbruk	Landbasert oppdrett	Gigante AS	300
Arnøy i Salten	Havbruk	N950, lakseslakteri	Lakseslakteri	285
Leknes	Medisinsk industri	Legemiddelfabrikk	ACD Pharma	400
Andenes	Reiseliv	Opplevelses senter	The Whale	350
Andenes	Romteknologi	Romfartssenter	Andøy Space Center	365
Bodø	Samferdsel	Ny By, Ny Flyplass	Avinor/Bodø Kommune	5.000
Salten	Samferdsel	E6 Sørfold	Statens Vegvesen	1 800
Mo i Rana	Samferdsel	Ny flyplass	Avinor/Polarsirkelen Lufthavnutvikling	1 800
Bodø/Brønnøy	Samferdsel	Hydrogen og elferger	Torghatten ASA	800
Saltdal	Samferdsel	E6	Nye veier	700
Bodø	Samferdsel	Havneutbygging	Bodø Havn	450

Foto: Karoline OA Pettersen

INDEKS NORDLAND

Nummer 19 – Årgang 2022

En rapport om utviklingen gjennom 2021 og utsiktene for 2022

Indeks Nordland

Indeks Nordland er et partnerskap mellom Nordland fylkeskommune, DNB, Innovasjon Norge – Nordland, NHO Nordland, KPB, NAV Nordland og LO Nordland.

Har du spørsmål om Indeks Nordland, kontakt Erlend Bullvåg på e-post: erlend.bullvag@nord.no.

Forfattere

Erlend Bullvåg, Handelshøgskolen Nord universitet
Sunniva Greger, KPB
Carl Erik Nyvold, KPB
Sissel Ovesen, KPB
Marit Kristin Kvarum, KPB
Signe Kilskar, KPB
Andreas S. Knutson, KPB
Synnva Eide Etterlid, KPB

Prosjektledelse

KPB

Design

by north

Illustrasjoner

Gundersons

ISBN 978-82-8151-077-7

Partnerskap Indeks Nordland

Innovasjon Norge

tlf: 75 54 20 00

www.innovasjonnorge.no

Nav Nordland

tlf: 55 55 33 33

www.nav.no

Nordland fylkeskommune

tlf: 75 65 00 00

www.nfk.no

NHO Nordland

tlf: 75 40 25 00

www.nho.no

KPB

tlf: 922 92 725

www.kpb.no

DNB ASA

tlf: 03 000

www.dnb.no

LO Nordland

tlf: 755 49 650

www.lo.no

